

DERDE BIJDRAGE

TOT DE KENNIS DER

ICHTHIOLOGISCHE FAUNA

VAN

CELEBES.

DOOR

Dr. P. BLEEKER.

In Mei 1851 publiceerde ik eene tweede bijdrage tot kennis der vischfauna van Celebes, in den tweeden jaargang van het Natuurkundig tijdschrift voor Nederlandsch Indië, en bragt daarin het aantal bekende vischsoorten van dat eiland op 146. In Junij, Augustus en September dezes jaars ontving ik eenige nieuwe verzamelingen van visschen van Celebes en wel van Makassar, Boelekomba en Kema. Die van Makassar heb ik te danken aan den wetenschappelijken zin van den heer W. J. A. W. BOERS, kapitein der infanterie; die van Boelekomba aan de welwillendheid van den heer H. R. J. FONTANES, van wien ik reeds in 1851 eene verzameling insgelijks van Boelekomba ontvangen had, en die van Kema van den heer A. THEPASS, officier van gezondheid der 2de klasse, die mij ook in het bezit gesteld heeft van door hem verzamelde visschen van Ceram en Ternate. Deze verzamelingen bevatten weder vrij talrijke soorten, welke nog niet van de fauna van Celebes bekend wa-

ren en meerderen daarvan zijn ook nieuw voor de wetenschap. Het is mij een genoegen, hier openlijk mijne erkentelijkheid uit te drukken aan genoemde heeren, zonder welker belangeloozen ijver voor de wetenschap de onderwerpelijke tak van kennis nog op een zeer laag standpunt zou zijn.

De verzamelingen van *Makassar*, van den heer Boërs bevatten de volgende species.

1. Serranus cijanostigma K. v. H.	32. Acanthurus humeralis CV.
2. » cijanostigmatoïdes Blkr.	33. Naseus lituratus CV.
3. Mesoprion Sebae Blkr.	34. Amphacanthus corallinus CV.
4. » macolor Blkr. = Dia-
cope macolor CV.	35. » javus CV.
5. Therapon puta CV.	36. Batrachus grunniens CV.
6. » servus CV.	37. Fistularia immaculata Comm.
7. Holocentrum orientale CV.	38. Cichlops melanotaenia Blkr.
8. Upeneoïdes variegatus Blkr.	39. Amphiprion trifasciatus CV.
9. Dactijlopterus orientalis CV.	40. Glijphisodon bengalensis CV.
10. Platijcephalus isacanthus CV.	41. Cheilio auratus Comm.
11. Heterognathodon xanthopleura
Blkr.	42. Crenilabrus oligacanthus Blkr.
12. » nemurus Blkr.	43. Tautoga melapterus CV.
13. Diagramma polijtaenia Blkr.	44. Julis (Halichoeres) casturi Blkr.
14. Dentex taeniopterus CV.	45. Cheilinus fasciatus CV.
15. Chaetodon oligacanthus Blkr.	46. » chlorurus Blkr.
16. » vagabundus CV.	47. Scarus naevius CV ?
17. » chrijsozonus K. v. H.	48. Plotosus unicolor K. v. H.
18. Caesio chrijsozonus K. v. H.	49. Exocoetus oxijcephalus Blkr.
19. Holocanthus dux Lac.	50. Engraulis Graiji Blkr.
20. » imperator CV.	51. Chatoessus selangkat Blkr.
21. Platax Boersii Blkr.	52. Saurida nebulosa CV.
22. Pempheris moluca CV.	53. Conger bagio Cant.
23. Trichiurus haumela CV.	54. Ophisurus brachijsuma Blkr.
24. Selar boöps Blkr.	55. Balistes praslinus Lac.
25. » Kuhlîi Blkr.	56. » conspicillum Bl. Schn.
26. Carangöïdes talamparah Blkr.	57. » lineatus Bl.
27. Chorinemus Commersonianus CV.	58. Triacanthus Russellii Blkr.
28. Gnathanodon speciosus Blkr.	59. Muraena pseudothyrsöïdea Blkr.
29. Equula gomorah CV.	60. Tetraödon lunaris Cuv.
30. Acanthurus matoïdes CV.	61. Diodon punctatus Cuv.
31. » celebicus Blkr.	62. Taeniura lijmma MH.
	63. Scijllium maculatum Gr. Hardw.

De kollektie van *Boeloekomba* van den heer FONTANES bevat, behalve eenige der hiervoren opgesomde, nog talrijke andere soorten, t. w.:

1. Cheilodipterus heptazona Blkr.	23. Pagrus longifilis CV.
2. Serranus marginalis CV.	24. Caesio erijthrogaster K. v. II.
3. » pardalis Blkr.	25. Gerres filamentosus CV.
4. » rhijncholepis Blkr.	26. Scatophagus argus CV.
5. Mesoprion striatus Blkr.	27. Psettus rhombeus CV.
6. » decussatus K. v. II.	28. Scomber loo CV.
7. » octolineatus Blkr.	29. Trachinotus mookalee CV.
8. » phaiotaenia Blkr.	30. Selar Kuhlii Blkr.
9. » quadriguttatus Blkr.	31. Selaroïdes leptolepis Blkr.
10. » bottonensis CV.	32. Seriola Rüppellii CV.
11. » coeruleopunctatus Blkr.	33. Gazza minuta Blkr.
12. » melanospilos Blkr.	34. Equula ensifera CV.
13. » janthinuropterus Blkr.	35. Amphacanthus vermiculatus CV.
14. Therapon servus CV.	36. Opistognathus Sonneratii CV.
15. Holocentrum orientale CV.	37. Gobius Fontanesii Blkr.
16. Sphijraena obtusata CV.	38. Eleotris melanopterus Blkr.
17. Upeneus barberinoïdes Blkr.	39. Cheilio auratus Comm.
18. Apistus plagiometopon Blkr.	40. Tautoga melapterus CV.
19. Pristipoma hasta CV.	41. Cheilinus chlorurus Blkr.
20. » therapon Blkr.	42. Scarus fraenatus Lac.?
21. Diagramma crassispinum Rüpp.	43. Balistes lineatus Bl. Schn.
22. Scolopsides monogramma K. v. II.	44. Tetraödon lunaris Cuv.

De verzameling van *Kema* van den heer THEPASS bestaat uit de volgende soorten:

1. Serranus celebicus Blkr.	10. Carangoïdes blepharis Blkr.
2. » cijanostigmatoïdes Blkr.	11. Carangichthijs tijpus Blkr.
3. » boenack CV.	12. Eleotris ophicephalus K. v. II.
4. Mijripristis pralinus CV.?	13. » melanopterus Blkr.
5. Upeneoïdes bivittatus Blkr.	14. Julis (Julis) lunaris Bl. Schn.
6. Pristipoma caripa CV.	15. Hemiramphus Commersonii CV.
7. Trachinotus Baillonii CV.	16. Plagusia marmorata Blkr.
8. Chorinemus sancti Petri CV.	17. Balistes lineatus Bl. Schn.
9. Caranx Forsteri CV.	18. Monacanthus melanuropterus Blkr.

Hierbij bevinden zich tevens nog 2 soorten uit het meer van TONDANO, t. w.:

1. *Ophicephalus striatus* Bl.2. *Anabas scandens* CV.

Uit eenige in mijn bezit zijnde teekeningen afkomstig van het vroegere lid der Natuurkundige commissie FORSTEN, ontwaar ik nog, dat onder zijn opzigt te *Kema* zijn afgebeeld :

1. *Serranus punctulatus* CV.2. *Scolopsides margaritifer* CV.

Niet minder dan 84 soorten dezer kollekties zijn nieuw voor de kennis van Celebes en 18 daarvan tevens nieuw voor de wetenschap, t. w. *Serranus rhyncholepis*, *Mesoprion melanosilos*, *Mesoprion janthinuropterus*, *Upeneus barberinoïdes*, *Apistus plagiometopon*, *Electris melanopterus*, *Heterognathodon nemurus*, *Diagramma polytaenia*, *Platax Boersii*, *Carangichthys tijpus*, *Acanthurus celebicus*, *Gobius Fontanesii*, *Cichlops melanotaenia*, *Julis (Halichoeres) casturi*, *Exocoetus oxijcephalus*, *Ophisurus brachysoma*, *Muraena pseudothyrsoïdea*, *Monacanthus melanuropterus*.

In het geheel zijn mij thans van Celebes bekend de hieronder opgesomde species :

1.	<i>Apogon novemfasciatus</i> CV. Nat. Tijdschr. N. I. III p. 163.	Mac.
2.	» <i>nigripinnis</i> CV.	Mac.
3.	<i>Ambassis Dussumierii</i> Verh. Bat. Gen. XXII. Percoid.	Bulac.
4.	<i>Cheilodipterus heptazona</i> Blkr. ibid.	Bul.
5.	<i>Serranus cijanostigma</i> CV. ibid.	Mac. Bul.
6.	» <i>boenack</i> CV. ibid.	Bul. Kem.
7.	» <i>sexfasciatus</i> K. v. H. ibid.	Mac.
8.	» <i>pardalis</i> Blkr. ibid.	Bul.
9.	» <i>marginalis</i> CV. ibid.	Bul.
10.	» <i>merra</i> CV.	Mac.
11.	» <i>cijanostigmatoïdes</i> Blkr. Verh. B. G. XXII. Perc.	Mac. Kem.
12.	» <i>celebicus</i> Blkr. Nat. T. N. Ind. II. p. 217.	Bul. Kem.
13.	» <i>corallicola</i> K. v. H.	Mac.
14.	» <i>punctulatus</i> CV. Nat. Tijdschr. N. I. III p. 570.	Kema.
15.	» <i>rhyncholepis</i> Blkr.	Bul.
16.	<i>Mesoprion Sebae</i> Blkr. = <i>Diacope Sebae</i> CV. Verh. Bat. Gen. XXII. Perc.	Mac. Bul.
17.	» <i>Russellii</i> Blkr. = <i>Diacope notata</i> GV. ibid.	Mac.
18.	» <i>unimaculatus</i> QG. ibid.	Mac.

19. *Mesoprion annularis* CV. *ibid.* Mac. Bul.
20. » *octolineatus* Blkr. = *DiaCOPE octolineata* CV. *ibid.* Bul.
22. » *xanthopterijgius* Blkr. *ibid.* Bul.
23. » *decussatus* K. v. H. *ibid.* Bul.
24. » *striatus* Blkr. *ibid.* Bul.
25. » *phaiotaenia* Blkr. *ibid.* Bul.
26. » *janthinuropterus* Blkr. Bul.
27. » *coeruleopunctatus* Blkr. = *DiaCOPE coeruleopunctata* CV. Nat. T. N. Ind. II. p. 169. Bul.
28. » *bottonensis* Blkr. = *DiaCOPE bottonensis* CV. *ib.* 170. Bul.
29. » *quadriguttatus* Blkr. = *DiaCOPE quadriguttata* CV. *ibid.* p. 233. Bul.
29. » *melanospilos* Blkr. Bul.
30. » *bitaeniatus* Blkr. = *DiaCOPE bitaeniata* CV. Mac.
31. » *fuscescens* CV.
32. » *taeniops* CV.
33. » *macolor* Blkr. = *DiaCOPE macolor* CV. Mac.
34. *Diploprion bifasciatum* K. v. H. Mac.
35. *Dules maculatus* CV. ? Aq. dulc.
36. *Therapon servus* CV. Verh. Bat. Gen. XXII Perc. Mac. Bul.
37. » *theraps* CV. *ibid.* Mac.
38. » *puta* CV. *ibid.* Mac.
39. *Holocentrum orientale* CV. *ibid.* Mac. Bul.
40. » *leonoides* Blkr. *ibid.* Mac.
41. *Mijripristis pralinus* CV. ? Nat. Tijdschr. N. I. II p. 234. Kem.
42. *Sphijraena Commersonii* CV. Verh. B. Gen. II Perc. Kem.
43. » *jello* CV. *ibid.* Bul.
44. » *obtusata*. *ibid.* Bul.
45. *Sillago acuta* CV. *ibid.* Mac. Bul.
46. *Polijnemus tetradactylus* CV. *ibid.* Mac.
47. » *microstoma* Blkr. Nat. T. N. Ind. II p. 217. Bul.
48. *Upeneus barberinoïdes* Blkr. *ibid.* III p. 262. Bul.
49. *Upeneoïdes vittatus* Blkr. = *Upeneus vittatus* CV. Verh. B. G. XXII Percoïd. Mac. Bul.
50. » *bivittatus* Blkr. = *Upeneus bivittatus* CV. *ibid.* Kema.
51. » *variegatus* Blkr. *ibid.* Mac. Bul.
52. *Dactylopterus orientalis* CV. Nat. T. N. I. III p. 264. Mac.
53. *Platycephalus insidiator* Bl. Verh. Bat. G. XXII Sclerop. Bul.
54. » *scaber* CV. *ibid.* Mac.
55. » *isacanthus* CV. ? Nat. Tijdschr. N. Ind. II p. 481, III p. 63. Mac.
56. » *pristiger* CV. Mac.
57. *Scorpaena picta* CV. Mac.

58. *Pterois zebra* CV. Nat. Tijdschr. N. Ind. III p. 265. Mac.
59. *Apistus plagiometopon* Blkr. Bul.
60. *Otolithus argenteus* K. v. H. Verh. Bat. Gen. XXIII Sciaen. Mac.
61. *Umbrina Kuhlii* CV. *ibid.* Mac.
62. *Pristipoma hasta* CV. *ibid.* Bul.
63. » *therapon* Blkr. *ibid.* Bul.
64. » *caripa* CV. *ibid.* Kema.
65. » *kaakan* CV. Mac.
66. *Diagramma punctatum* Ehr. CV. Verh. B. G. XXIII Sciaen. Bul.
67. » *crassispinum* Rüpp. *ibid.* Bul.
68. » *polytaenia* Blkr. Mac.
69. *Scolopsides monogramma* K. v. H. Verh. B. G. XXIII Sciaen. Bul.
70. » *torquatus* CV. *ibid.* Bul.
71. » *Vosmeri* CV. *ibid.* Mac.
72. » *margaritifer* CV. *ibid.* Kema.
73. » *lycogenis* CV. *ibid.* Mac.
74. *Heterognathodon xanthopleura* Blkr. *ibid.* Nat. T. N. I.
I p. 101. Mac.
75. » *nemurus* Blkr. Mac.
76. *Malacanthus taeniatus* CV. Nat. T. N. Ind. III p. 213. Bul.
77. *Pagrus longifilis* CV. Bul.
78. *Dentex taeniopterus* CV. Verh. B. Gen. XXIII Spar. Mac.
79. » *microdon* Blkr. Nat. T. N. Ind. II p. 219. Bul.
80. » *nematopus* Blkr. *ibid.* II p. 219. Bul.
81. » *obtusus* S. Müll (Spec?) Mac.
82. *Lethrinus latifrons* Rüpp. Nat. T. N. Ind. II p. 220 Bul.
83. *Caesio pinjalo* Blkr. Verh. B. Gen. XXIII Maen. Nat. T.
N. I. I p. 103. Bul.
84. » *erythrogaster* K. v. H. *ibid.* Mac. Bul.
85. » *chrysozonus* K. v. H. *ibid.* Mac.
86. *Emmelichthys leucogrammicus* Blkr. *ibid.* N. T. N. I. I
p. 103. Mac. Bul.
87. *Gerres filamentosus* CV. *ibid.* Bul.
88. *Chaetodon vagabundus* CV. *ib.* XXIII Chaetod. Mac.
89. » *oligacanthus* Blkr. *ibid.* Nat. T. N. I. p. 105. Mac.
90. » *vittatus* Bl. Schn. *ibid.* Mac.
91. » *chrysozonus* K. v. H. *ibid.* Mac.
92. » *Kleinii* Bl. Mac.
93. *Heniochus macrolepidotus* CV. Verh. Bat. G. XXIII Chaetod.
94. *Zanclus cornutus* CV. *ibid.*
95. *Drepane punctata* CV. = *Drepane longimana* CV. *ibid.* Mac. Bul.
96. *Scatophagus argus* CV. *ibid.* Mac. Bul.
97. *Holacanthus dux* Lac. Mac.

98. <i>Holacanthus imperator</i> CV.	Mac.
99. <i>Platax Boersii</i> Blkr.	Mac.
100. <i>Pimellepterus indicus</i> K. v. H. Nat. T. N. Ind. III p. 727.	Mac.
101. » <i>marciac</i> QG.	
102. <i>Psettus rhombeus</i> CV. Verh. B. Gen. XXIII Chaetod.	Bul.
103. <i>Pempheris moluca</i> CV. <i>ibid.</i>	Mac.
104. <i>Toxotes jaculator</i> CV. <i>ibid.</i>	Mac.
105. <i>Anabas scandens</i> CV. <i>ibid.</i> Doolh. Kieuw.	Kema, Tondan.
106. » <i>variegatus</i> Blkr. Nat. T. N. Ind. II p. 220.	Kema.
107. <i>Ophicephalus striatus</i> Bl. Verh. B. G. XXII Doolh. Kieuw.	Tondano.
108. <i>Scomber loo</i> CV. <i>ib.</i> XXIV Makr.	Bul.
109. <i>Cybium guttatum</i> CV. <i>ibid.</i>	Mac.
110. » <i>Commersonii</i> CV. <i>ibid.</i>	Mac.
111. <i>Chorinemus sancti Petri</i> CV. <i>ibid.</i>	Mac. Kem.
112. » <i>Commersonianus</i> CV. <i>ibid.</i>	Mac.
113. » <i>aculeatus</i> CV.	Mac.
114. <i>Trachinotus mookalee</i> CV. Verh. B. G. XXIV Makr.	Bul.
115. » <i>Baillonii</i> CV. <i>ibid.</i>	Kema.
116. <i>Trichiurus haumela</i> CV. <i>ibid.</i>	Mac.
117. <i>Megalaspis Rottleri</i> Blkr. <i>ibid.</i>	Mac.
118. <i>Decapterus kurra</i> Blkr. <i>ibid.</i> N. T. N. Ind. I p. 358.	Mac.
119. <i>Selar Hasseltii</i> Blkr. <i>ibid.</i> <i>ibid.</i> p. 359.	Mac.
120. » <i>Kuhlii</i> Blkr. <i>ibid.</i> <i>ibid.</i> p. 360.	Mac. Bul.
121. » <i>torvus</i> Blkr. <i>ibid.</i>	Bul.
122. » <i>boöps</i> Blkr. <i>ibid.</i>	Mac.
123. <i>Selaroïdes leptolepis</i> Blkr. <i>ibid.</i>	Mac. Bul.
124. <i>Caranx Forsteri</i> CV. <i>ibid.</i> N. T. N. Ind. III p. 164.	Bul. Kema.
125. <i>Carangichthys typus</i> Blkr.	Kema.
126. <i>Carangoïdes talamparah</i> Blkr. Verh. Bat. Gen. XXIV Makr.	Mac.
127. » <i>citula</i> Blkr. <i>ibid.</i>	Bul.
128. » <i>blepharis</i> Blkr. <i>ibid.</i>	Kema.
129. <i>Gnathanodon speciosus</i> Blkr. <i>ibid.</i>	Mac.
130. <i>Seriola Ruppellii</i> CV. <i>ibid.</i>	Bul.
131. <i>Coryphaena chrijsurus</i> CV.	Mac.
132. <i>Stromateus niger</i> Bl. Verh. B. Gen. XXIV Makr. N. T.
N. Ind. I p. 370.	Mac.
133. <i>Gazza minuta</i> Blkr. <i>ibid.</i>	Bul.
134. <i>Equula ensifera</i> CV. <i>ibid.</i>	Bul.
135. » <i>gomorah</i> CV. <i>ibid.</i>	Mac. Bul.
136. » <i>bindoïdes</i> Blkr. <i>ibid.</i> N. T. N. Ind. I p. 372	Bul.
137. » <i>oblonga</i> CV. <i>ibid.</i>	Bul.
138. » <i>insidiatrix</i> CV. <i>ibid.</i>	Bul.
139. <i>Mene maculata</i> CV. <i>ibid.</i>	Mac.

140. *Amphacanthus vermiculatus* CV. ib. XXIII Teuth. Bul.
 141. » *javus* CV. ibid. Mac.
 142. » *corallinus* CV. ibid. Mac.
 143. » *vulpinus* M. Schl. Kema.
 144. *Acanthurus matoïdes* CV. Verh. Bat. G. XXIII Teuth. Mac.
 145. » *humeralis* CV. Mac.
 146. » *celebicus* Blkr. Mac.
 147. *Naseus lituratus* CV. Mac.
 148. *Cestraeus plicatilis* CV. ? Aq. dulc.
 149. *Atherina argyrotaeniata* Blkr. Contr. ichth. Celeb. Journ.
 Ind. Arch. 1849. Mac.
 150. *Opistognathus Sonneratii* CV? Nat. T. N. Ind. II p. 221. Bul.
 151. *Gobius celebicus* CV.
 152. » *Fontanesii* Blkr. Bul.
 153. *Sicydium cynocephalum* CV. Menado.
 154. *Eleotris belobrancha* CV. Menado aq. dul.
 155. » *melanopterus* Blkr. Bul. Kema.
 156. » *ophicephalus* K. v. H. Verh. B. Gen. XXII Go-
 bioïd. Kema.
 157. *Platyptera aspro* K. v. H. Menado.
 158. *Callionymus filamentosus* CV. Nat. T. N. Ind. III p. 278.
 159. *Batrachus grunniens* CV. Nat. Tijdschr. N. I. II p. 484. Mac.
 160. *Fistularia immaculata* Comm. ibid. Mac.
 161. *Cichlops melanotaenia* Blkr. Mac.
 162. *Pseudochromis fuscus* Müll. Trosch.
 163. *Amphiprion ephippium* CV. Mac.
 164. » *percula* CV. Nat. T. N. Ind. III p. 287.
 165. » *trifasciatus* CV. Mac.
 166. *Premnas trifasciatus* CV. Mac.
 167. *Pomacentrus trimaculatus* CV.
 168. » *nigricans* CV.
 169. » *albifasciatus* M. Schl.
 170. *Glyphisodon bengalensis* CV. Verh. Bat. Gen. XXI Kamsch.
 Labr. Mac.
 171. » *coelestinus* CV. ibid. Menad.
 172. » *waijiensis* CV. ib. Bul.
 173. » *melas* K. v. H. ib.
 174. » *rahti* CV. Nat. T. N. Ind. III p. 287.
 175. *Crenilabrus oligacanthus* Blkr. Nat. T. N. Ind. III p. 68. Mac.
 176. *Cossyphus Schoenleinii* Agass.
 177. *Tautoga melapterus* CV. Verh. B. Gen. XXII Gladsch. Labr. Mac. Bul.
 178. *Cheilio auratus* CV. Nat. T. N. Ind. II p. 221. Mac. Bul.
 179. *Novacula pentadactyla* CV. ib. II p. 222. Bul.

180. *Julis (Julis) lunaris* CV. Verh. B. G. XXII Gladsch. Labr. Bul. Kem.
 181. » (*Halichoeres*) *casturi* Blkr. Mac.
 182. *Cheilinus chlorurus* Blkr. = *Cheilinus guttatus* Blkr. = *Sparus chlorurus* Bl. Verh. B. G. XXII Gl. Labr. Mac. Bul.
 183. » *fasciatus* CV. *ibid.* Mac.
 184. » *decacanthus* Blkr. Nat. T. N. Ind. II p. 256. Bul.
 185. *Scarus naevius* CV? Mac.
 186. » *fraenatus* Lac.? Bul.
 187. *Plotosus unicolor* K. v. H. Verh. B. G. XXI Sil. bat. Mac.
 188. » *lineatus* CV. *ibid.* Mac.
 189. » *macrophthalmus* Blkr. *ibid.* Bul.
 190. *Belone annulata* CV.
 191. » *timucoïdes*. S. Müll (spec?) Mac.
 192. *Hemiramphus melanurus* CV. Verh. B. G. XXIV Snoek.
 193. » *erythrorhynchos* CV. Mac.
 194. » *Commersonii* CV. Verh. B. Gen. XXIV Snoek. Kem.
 195. » *Dussumierii* CV. Bul.
 196. *Exocoetus oxycephalus* Blkr. Mac.
 197. *Chirocentrus dorab* CV. Verh. B. G. XXIV Chir. Mac.
 198. *Elops saurus* CV. *ibid.* Mac.
 199. *Megalops indicus* CV. *ibid.* Mac.
 200. *Sardinella leiogaster* CV. *ibid.* Haring. Bul.
 201. » *clupeoïdes* Blkr. *ibid.* Mac. Bul.
 202. *Clupeoïdes macassariensis* Blkr. *ibid.* Mac.
 203. *Spratella tembang* Blkr. *ibid.* Mac.
 204. *Spratelloïdes argyrotaenia* Blkr. *ibid.* Mac.
 205. *Engraulis Grayi* Blkr. *ibid.* Nat. T. N. Ind. II p. 492. Mac.
 206. » *enceracholoïdes* Blkr. *ibid.* *ibid.* III p. 173. Bul.
 207. » *Zollingeri* Blkr. *ibid.* Mac.
 208. *Chatoessus selangkat* Blkr. *ibid.* Nat. T. N. Ind. III. p. 458. Mac.
 209. » *nasus* CV. Nat. T. N. Ind. II p. 223. Bul.
 210. *Notopterus Bontianus* CV.? ? p. Mac.
 211. *Conger bagio* Cant. Mac.
 212. *Saurida tombil* CV. Verh. B. G. XXIV Chir. Salm. Mac.
 213. » *nebulosa* CV. Nat. T. N. Ind. III p. 292. Mac.
 214. *Ophisurus brachysoma* Blkr. Mac.
 215. *Plagusia lida* Blkr. Verh. B. G. XXIV Pleuron. Nat. T. N. Ind. I p. 413. Bul.
 216. » *marmorata* Blkr. *ibid.* *ibid.* I p. 411. Kema.
 217. *Muraena pseudothyrsoides* Blkr. Mac.
 218. *Balistes armatus* Lac. *ibid.* Balist. Nat. T. N. Ind. I. p. 224. Bul.
 219. » *praslinus* Lac. *ibid.* Mac.
 220. » *conspicillum* Bl. Schn. Mac.

221. *Balistes lineatus* Bl. Schn. *ibid.* N. T. N. Ind. II p. 260. Mac. Bul. Kem.
 222. *Monacanthus melanuropterus* Blkr. Kema.
 223. *Triacanthus Russellii* Blkr. *ibid.* Mac.
 224. *Pogonognathus barbatus* Blkr. *ibid.* Mac.
 225. *Tetraödon lunaris* Cuv. *ibid.* Blook. Mac. Bul.
 226. » *Honkenii* Bl. Mac.
 227. » *argenteus* Lacép. Mac.
 228. *Diodon punctatus* Cuv. Verh. Bat. Gen. XXIV Blook. Mac.
 229. *Chiloseyllium punctatum* MH. Verh. B. G. XXIV Plagiost. Mac.
 230. *Scyllium maculatum* Gr. Hardw. *ibid.* Mac.
 231. *Carcharias (Prionodon) sorrah* Val. *ibid.* Mac.
 232. *Sphyrna Blochii* MH. *ibid.* Mac.
 233. *Rhynchobatus laevis* MH. *ibid.* Mac.
 234. *Narcine timlei* MH. Mac.
 235. *Taeniura lymma* MH. Verh. B. G. XXIV Plagiost. Nat. T.
 N. Ind. III p. 35. Mac. Bul.
 236. *Aëtobatis flagellum* MH. Mac.

DESCRIPTIONES SPECIERUM DIAGNOSTICAE.

PERCOÏDEI.

Serranus rhyncholepis Blkr.

Serran. corpore oblongo compresso, altitudine 4 fere in ejus longitudine, latitudine 2 circiter in ejus altitudine; capite convexo $3\frac{1}{4}$ circiter in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{2}{3}$ circiter in ejus longitudine; oculis diametro $4\frac{1}{2}$ circiter in longitudine capitis; linea rostro-dorsali fronte convexa; rostro toto squamoso; maxilla superiore squamis nullis, maxilla inferiore inferne tantum squamosa; maxilla superiore inferiore paulo brevior, post oculum desinente, dentibus pluriseriatis, serie externa conicis, seriebus internis setaceis antice longioribus in thurmas 2 collocatis et insuper caninis 2 mediocribus; maxilla inferiore dentibus antice pluriseriatis serie interna longioribus, antice caninis 2 parvis; praecoperculo subrectangulo, margine posteriore convexo dentibus valde conspicuis angulum versus majoribus; suboperculo interoperculoque margine glabris; operculo spinis 3, media longiore, superiore brevior; dorso elevato valde convexo; ventre rectiusculo; squamis lateribus ciliatis 80 p. m. in serie longitudinali; pinnis dorsali et anali radiosus rotundatis; dorsali spinosa dorsali radiosa non altiore, spinis mediis spinis ceteris longioribus corpore paulo plus duplo humilioribus; pectoralibus rotundatis 5, ventralibus acutis $6\frac{1}{2}$ circiter, caudali obtusa convexa $5\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; anali spina media capite triplo circiter brevior; colore corpore pinnisque fusco; squamis lateribus singulis guttula flavescente vel coerulecente; membrana pinnae dorsalis spinosae parte lobata flava.

B. 7. D. 11/17 vel 11/18. P. 2/16. V. 1/5. A. 3/7 vel 3/8. C. 17 et lat. brev.

Habit. Bulacomba, Celebes austro-occidentalis, in mari.

Longitudo speciminis unici 172'''.

Aanm. In habitus heeft *Serranus rhyncholepis* veel van *Serranus labriformis* Jen. (Zoöl. Beagle, Fish. p. 8 tab. 3) van den Galapagos Archipel, doch deze verschilt er voornamelijk van door aanmerkelijk kortere borstsvinnen, het gevlekt zijn des lichaams met bruineel, zwart en wit en door de roode vinranden.

Mesoprion melanospilos Blkr.

Mesopr. corpore oblongo compresso, altitudine $3\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine, latitudine 2 et paulo in ejus altitudine; capite convexo $3\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{1}{3}$ circiter in ejus longitudine; oculis diametro $2\frac{1}{2}$ circiter in longitudine capitis; linea rostro-frontali declivi convexiuscula; osse suborbitali sub oculo oculo duplo circiter humiliore; maxilla superiore inferiore paulo longiore, sub medio oculo desinente, dentibus serie externa conicis antice caninis 4 vel 6 medioeribus; maxilla inferiore dentibus serie externa conicis anticis lateralibus vix vel non majoribus; praeoperculo postice et inferne denticulato, incisura profunda quasi bipartito, parte inferiore rotundato; operculo spinis 2 planis parum conspicuis; dorso elevato; squamis lateribus 60 p. m. in serie longitudinali; pinnis dorsali et anali radios rotundatis, dorsali spinosa radiosa paulo altiore, spina 1^a ultima brevior, 5^a ceteris longiore $2\frac{1}{2}$ circiter in altitudine corporis; pectoralibus acutis 4, ventralibus acutis 6, caudali emarginata angulis acuta 5 fere in longitudine corporis; anali spina 2^a ceteris longiore, parte radiosa dorsali radiosa non altiore; colore capite dorsoque violascente, lateribus inferneque flavo; dorso macula magna diffusa nigra lineam lateralem inter et radios dorsales anteriores; pinnis flavis vel aurantiacis, dorsali spinosa nigro marginata, pectoralibus basi superne macula nigra parva.

B. 7. D. 10/14 vel 10/15. P. 2/14. V. 1/5. A. 3/3 vel 3/9. C. 17 et lat. brev.

Habit. Bulucomba, in mari.

Longitudo speciminis unici 146'''.

Aanm. Deze soort is na verwant aan *Mesopion fulviflamma* (*Diacope fulviflamma* CV.), doch heeft de praeopercelinsnijding *veel dieper*, de zwarte zijvlek wat meer achterwaarts en nagenoeg *boven* de zijlijn geplaatst, 1 straal meer in de rugvin, mist de gele overlansche banden enz. Mijn specimen, na reeds geruimen tijd in spiritus bewaard te zijn, vertoont donkere strepen, welke op den rug schuins, aan de zijden horizontaal geplaatst zijn.

De soorten van *Mesoprion* (*Diacope* en *Mesoprion* CV.) ondergaan veelal aanmerkelijke veranderingen in kleurteekening met toenemenden leeftijd, dikwijls zoodanig, dat de oude vischen niet meer op de jongere gelijken. Zulks bemoeijelijk reeds de bepaling dier soorten, maar die bepaling is bovendien voor vele soorten moeilijk wegens de onvolledige be-

schrijving der kenmerken in het groote vischwerk van den nieuweren tijd, naar hetwelk evenwel de ver van groote boekerijen en musea verwijderde ichthijologen hunne bepalingen grootendeels moeten rigten. Behalve dat welligt eenige der daarin beschrevene soorten van Diacope en Mesoprion behooren vereenigd te worden, zullen misschien ook later door anderen bepaalde soorten tot daar reeds bedoelde behooren te worden terug gebragt.

Mesoprion janthinuropterus Blkr.

Mesopr. corpore oblongo compresso, altitudine $3\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine, latitudine $2\frac{2}{3}$ circiter in ejus altitudine; capite $3\frac{2}{3}$ circiter in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{1}{3}$ circiter in ejus longitudine; oculis diametro $4\frac{1}{2}$ circiter in longitudine capitis; linea rostro-frontali declivi concava; osse suborbitali sub oculo paulo humiliore; maxillis subaequalibus, superiore sub oculi dimidio anteriore desinente, dentibus serie externa eonicis antice caninis 4 internis parvis externis magnis; maxilla inferiore dentibus serie externa eonicis, lateralibus aliquot majoribus caninoïdeis; praeoperculo vix exciso, leviter emarginato margine posteriore et angulo denticulato, dentibus angulo rotundato valde conspicuis, margine posteriore minimis; operculo spina unica plana obtusa vix conspicua; dorso elevato; squamis lateribus 50 p. m. in serie longitudinali; pinna dorsali parte spinosa parte radiosa paulo altiore, spina 1^a ceteris brevior, 5^a ceteris longior $2\frac{2}{3}$ in altitudine corporis; parte radiosa rotundata; pinnis pectoralibus acutis $4\frac{1}{3}$, ventralibus acutis $6\frac{1}{3}$, caudali extensa truneata angulis aeta $4\frac{2}{3}$ in longitudine corporis; anali spinis 2^a et 3^a subaequalibus, parte radiosa angulata dorsali radiosa altiore; colore corpore superne rubro-violascente inferne rosco; rostro violascente; dorso lateribusque singulis squamis punctulo fusco, strias obliquas et longitudinales effieientibus; pinna dorsali basi rubescente dimidio superiore violacea; pectoralibus et anali rubris; ventralibus aurantiacis; caudali basi rubra maxima parte violacea.

B. 7. D. 10/14 vel 10/15. P. 2/15. V. 1/5. A. 3/8 vel 3/9. C. 17 et lat. brev.

Habit. Bulucomba, in mari.

Longitudo speciminis unici 192'''.

Aanm. Hoezeer ik boven geschetste soort niet kan terugbrengen tot eenige mij bekende, beweer ik daarmede niet, dat zij niet tot de eene of andere daarvan kan behooren, en stel

ik haar slechts voorwaardelijk als eene nieuwe voor. Reeds meermalen heb ik gewezen op het onvoldoende der beschrijvingen van vele soorten van *Mesoprion* in het groote nieuwere vischwerk, waardoor het soms zeer moeilijk ja onmogelijk wordt daarnaar alleen de soorten te bestemmen. Bij de onaanneemelijke splitsing door CUVIER van *Mesoprion* en *Diacope* in 2 geslachten is het dikwerf zelf moeilijk te bepalen of sommige soorten met geringe praeoperkeluitranding, zooals de hier onderwerpelijke, tot zijnen *Mesoprion* of *Diacope* te brengen zouden zijn.

Ik heb den naam der soort ontleend aan hare donker violette staartvin.

Mesoprion macolor Blkr.

Mesopr. corpore oblongo compresso, altitudine $3\frac{1}{4}$ circiter in ejus longitudine, latitudine $2\frac{1}{2}$ circiter in ejus altitudine; capite obtuso convexo $3\frac{2}{3}$ circiter in longitudine corporis, aequae alto circiter ac longo; oculis diametro $3\frac{1}{2}$ circiter in longitudine capitis; linea rostro-frontali ante oculos praesertim convexa; osse suborbitali sub oculo oculi diametro duplo fere humiliore; maxillis subaequalibus, superiore sub oculi dimidio anteriore desinente; rictu valde obliquo; dentibus maxillis serie externa seriebus internis majoribus conicis, intermaxillaribus inframaxillaribus majoribus; caninis maxilla superiore 6 parvis; maxilla inferiore antice caninoïdeis 10, lateribus caninoïdeis nullis; praeoperculo subrectangulo angulo rotundato, margine posteriore incisuris profundis 2 superiore inferiore profundiore tuberculum interoperculare dentiforme recipiente, dentibus angulo dentibus ceteris majoribus; operculo spinis nullis; dorso elevato; squamis lateribus 50 p. m. in serie longitudinali; pinnis dorsali et anali radiosis acutis, aequalibus, dorsali spinosa altioribus; dorsali spinosa spinis 3^a et 4^a longissimis spina 1^a duplo circiter longioribus; pectoralibus acutis analium attingentibus $3\frac{2}{3}$, ventralibus acutis $5\frac{1}{2}$ circiter, caudali emarginata lobis obtusis $4\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; anali spina postica spinis 1^a et 2^a longiore; colore capite et corpore superne nigro, lateribus inferne ventreque albo; nigro dorso maculis rotundis magnis albis 5, maculis 3 ad basin pinnae dorsalis, maculis 2 lineae laterali approximatis; lateribus inferne fascia axillo-caudali lata nigra caudalem inferiorem attingente; pinnis nigris, dorsali et anali radiis posticis et caudali apicibus albis.

B. 7. D. 10/14 vel 10/15. P. 2/15. V. 1/5. A. 3/11 vel 3/12. C. 17 et lat. brev.

Synon. *Rolat* Valent. Ind. Amb. III p. 348 fig. 1.

Macolor Renard Poiss. Mol. I tab. 9 fig. 60. II tab. 7 fig. 30.

DiaCOPE macolor CV. Poiss. II p. 313. Less. Mém. Soc. Hist. nat. IV p. 409. Voy. Coquill. Zoöl. II p. 230 tab. 22 fig. 2.

Habit. Macassar, in mari.

Longitudo speciminis unici 280'''.

Aanm. De afbeelding van den heer LESSON is vrij naauwkeurig, doch vertoont een witte rugvlek meer dan mijn specimen.

SCLEROPAREI.

Apistus plagiometopon Blkr.

Apist. corpore oblongo compresso, altitudine $4\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine, latitudine $1\frac{1}{2}$ circiter in ejus altitudine; capite acuto $3\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine; linea rostro-frontali declivi recta; oculis diametro 4 circiter in longitudine capitis, minus diametro 1 approximatis; fronte inter oculos depressa; rostro oculo brevior; maxilla superiore inferiore brevior sub medio oculo desinente; rictu valde obliquo; dentibus maxillis, vomerinis palatinisque minimis; cirris nullis; spinis suborbitalibus 2, superiore inferiore duplo fere longiore sub medio oculo desinente; praecoperculo spinis 4 superiore mediocri operculum non superante, ceteris parvis; squamis lateribus fere inconspicuis; linea laterali vix curvata sub posteriore pinnae dorsalis radiosae parte desinente; pinna dorsali spinosa divisa parte anteriore tripinosa basi tantum cum parte pinnae posteriore unita, spinis 2^a et 3^a subaequalibus corpore vix humilioribus sed spinis ceteris majoribus, 1^a post oculum inserta; pinnis dorsali et anali radiosius convexis; pectoralibus obtusis capite paulo brevioribus 4 circiter in longitudine corporis, radio libero nullo; ventralibus acutiusculis pectoralibus paulo brevioribus analem non attingentibus; anali spina 3^a ceteris longiore corpore minus duplo humilior; caudali truncata 5 circiter in longitudine corporis; colore corpore pinnisque, caudali excepta, profunde fusco; capite, maxilla superiore praecoperculoque maculis luteis; caudali viridescente fusco variegata.

B. 7. D. 3—10/6. P. 1/10. V. 1/5. A. 3/5. C. 10 vel 12 et lat. brev

Habit. Bulucomba, in mari.

Longitudo speciminis unici 45'''.

Aanm. Bij den eersten oogopslag hield ik deze soort voor dezelfde als *Apistus depressifrons* Richards. (Zoöl. Samar. Fish. p. 1 tab 3 fig. 1, 2), welke mij gebleken is dezelfde te zijn

als mijne *Apistus binotopterus* (Nat. Tijdschr. N. Ind. I 1850 p. 26) doch welker beschrijving ik niet kende, omdat de zoölogie der reis van het schip Samarang eerst in 1850 voltooid en eerst in 1851 mij onder de oogen gekomen is. *Apistus plagiometopon* heeft echter veel kortere borstvinnen dan *Apistus depressifrons* en ligchaam en vinnen, de staartvin alleen uitzonderd, donkerbruin, terwijl kaken en wangen er met eenige geelachtige vlekken geteekend zijn.

Andere na aan haar verwante soorten zijn *Apistus trachinoides* CV. en *Apistus Zollingeri* Blkr. doch beiden hebben de voorste rugdoornen veel korter en andere kleuren, terwijl de getallen der vinstralen van *Apistus trachinoides* anders zijn (D. 3—12/4 vel 3—13/4. P. 1/11 V. 1/4) en bij *Apistus Zollingeri* de 1^e rugdoorn boven den achterrand den oogs staat. *Apistus dracaena* CV., insgelijks zeer na aan bovengenoemde soorten verwant, heeft grootere onderoogkuils- en praeoperkel-doornen, D. 12/8. A. 3/6. P. 12, enz.

SCIAENOÏDEI.

Heterognathodon nemurus Blkr.

Heterogn. corpore oblongo compresso, altitudine $3\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine absque pinna caudali, latitudine 2 et paulo in ejus altitudine; capite acuto $3\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis absque pinna caudali; altitudine capitis $1\frac{1}{3}$ circiter in ejus longitudine; linea rostro-frontali declivi rectiuscula; oculis diametro 4 circiter in longitudine capitis; fronte limboque praeoperculari squamosis; rostro acuto oculo vix longiore; osse suborbitali alepidoto, angulo oris oculi diametro plus duplo humiliore, emarginato; maxilla superiore inferiore vix longiore ante oculum desinente, antice caninis 4, externis internis longioribus, curvatis, divergentibus; osse maxillari superiore glabro; maxilla inferiore caninis 2 conicis rectis prominentibus divergentibus; praeoperculo rectangulo angulo obtuse rotundato, margine posteriore denticulato; operculo spina unica parva plana; linea dorsali linea ventrali multo convexiore; squamis ciliatis, lateribus 55 p. m. in serie longitudinali; squamis inguinibus interventralibusque acutis elongatis; pinna dorsali spinis gracilibus mediis ceteris longioribus membrana inter singulas spinas excisa, parte radiosa postice rotundata; pectoralibus obtusiusculis 5 circiter, ventralibus acutis radio 1° producto

4 circiter in longitudine corporis absque pinna caudali; anali postice angulata; caudali semilunariter emarginata radio angulis in filum pinna longiorem producto; colore corpore roseo-hyalino fasciis 2 longitudinalibus latis flavis, superiore oculo-dorsali supra lineam lateralem decurrente, inferiore diffusa maxillo-oculo-caudali; ventre insuper fascia longitudinali rosea; linea laterali violascente; pinnis roseis, caudali medio flava, marginibus violascente.

B. 5. D. 10/9 vel 10/10. P. 2/14. V. 1/5. A. 3/7 vel 3/8. C. 17 et lat. brev.

Habit. Macassar, in mari.

Longitudo speciminis unici absque filo caudali 230''', cum filo caudali 315'''.

Aanm. Vroeger reeds heb ik geduid op de groote verwantschap tusschen *Heterognathodon* en *Pentapus*. De verwantschap wordt door deze soort weder nader aangetoond. Zij zou geheel tot *Pentapus* te brengen zijn indien de praoperkel-tanden en haar niet van uitsloten en haar zelfs volgens de Cuviersche familiebepaling tot de Sciaenoiden of wel tot de Maenoiden deed brengen

Diagramma polijtaenia Blkr.

Diagramm. corpore oblongo compresso, altitudine $3\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine, latitudine 2 et paulo in ejus altitudine; capite obtuso, valde convexo, $4\frac{1}{5}$ circiter in longitudine corporis, aequae alto ac longo; oculis diametro $3\frac{1}{2}$ in longitudine capitis; linea rostro-frontali rostro valde declivi rectiuscula; osse suborbitali angulo oris oculi diametro paulo humilioribus; maxilla superiore inferiore vix longiore sub oculi parte anteriore desinente; dentibus maxillis serie externa conicis aequalibus seriebus internis majoribus; maxilla inferiore poris 6 valde conspicuis; praeoperculo rectangulo angulo rotundato, margine posteriore leviter emarginato; squamis lateribus 100 p. m. in serie longitudinali; pinnis dorsali et anali radios acute rotundatis altitudine subaequalibus, corpore plus duplo humilioribus; dorsali spinosa spinis 3^a, 4^a et 5^a spinis ceteris longioribus, corpore triplo circiter humilioribus; pectoralibus acutis $5\frac{1}{2}$ in longitudine corporis; ventralibus acutis pectoralibus vix brevioribus; anali spina 2^a spina 3^a longiore, spina 1^a minima; caudali truncata angulis acuta 5 et paulo in longitudine corporis; colore corpore pinnisque pulchre aurantiaco-flavo; ventre flavescendo-griseo; fasciis capite corporeque longitudinalibus 9 margaritaco-coeruleis nigro marginatis, fasciis 4 superioribus vertice et

fronte incipientibus et basi pinnae dorsalis desinentibus, fasciis 4 sequentibus cephalo-caudalibus, fascia inferiore maxillo-anali; ore interne rubro.

B. 6. D. 12/22 vel 12/23. P. 2/15. V. 1/5. A. 3/7 vel 3/8. C. 17 et lat. brev.

Habit. Macassar, in mari.

Longitudo speciminis unici 301'''.

Aanm. Deze fraaije soort is gemakkelijk van alle bekende te onderkennen aan haar fraai geel ligchaam en hare 9 overlansche zwart gerande parelkleurige banden.

SPAROÏDEI.

Pagrus longifilis CV. Poiss. VI p. 118.

Pagr. corpore oblongo compresso, altitudine $2\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine, latitudine $3\frac{1}{2}$ circiter in ejus altitudine; capite convexo obtuso, longitudine $1\frac{1}{2}$ circiter in ejus altitudine, $4\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; linea rostro-frontali fronte convexa rostro concaviuscula; oculis diametro 3 circiter in longitudine capitatis; osse suborbitali oculi diametro altiore, alepidoto; maxillis dentibus tri- vel pluriseriatis; maxilla superiore inferiore paulo longiore, sub oculo desinente, dentibus antice caninis 2 conicis, globularibus majoribus serie externa p. m. 8 serie secunda p. m. 5; maxilla inferiore antice caninis 4 vel 6 conicis, globularibus majoribus seriebus externa et interna p. m. 4; praeoperculo subrectangulo angulo rotundato, limbo alepidoto; operculo spina unica plana; squamis lateribus 50 p. m. in serie longitudinali, 22 p. m. in serie transversali; pinna dorsali spinosa spina 1^a brevissima, spinis 5 sequentibus maxime productis flexilibus, anticis 2 corpore altioribus, tota pinna dorsali longioribus; spinis 5 posticis totis osseis non productis; membrana inter spinas anteriores usque prope basin pinnae incisa; dorsali radiosa margine superiore convexa; pectoralibus acutis 3 circiter in longitudine corporis; ventralibus pectoralibus brevioribus radio primo in filum productis; anali spinis 2^a et 3^a subaequalibus, parte radiosa postice angulata; caudali emarginata angulis acutiuscule rotundatis 5 circiter in longitudine corporis; colore corpore superne roseo inferne roseo-argenteo; pinnis roseis; membrana dorsali spinosa nigro marginata.

B. 6. D. 11/10 vel 11/11. P. 2/13. V. 1/5. A. 3/9 vel 3/10. C. 17 et lat. brev.

Synon. *Kooroota* Russ. Corom. Fish. II p. 1 fig. 101.

Pagre à longs filets CV. Poiss. VI p. 118.

Habit. Bulucomba, in mari.

Longitudo speciminis unici 201'''.

Aanm. Deze soort is zeer waarschijnlijk *Pagrus longifilis* CV. van welke door RUSSELL eene vrij goede afbeelding gegeven is. Bij mijn specimen bevindt zich slechts een enkele korte doorn voor de verlengde rugdoornen en ik vind er 9 of 10 aarsvinstralen en niet 8, zooals in het groote vischwerk opgegeven wordt. RUSSELL's afbeelding vertoont 7 verlengde rugvinstralen, terwijl bij mijn specimen slechts 5 verlengd en buigzaam zijn. De kleuren van mijn exemplaar hebben door den wijngeest veel geleden. Overlangsche banden zie ik er niet.

CHAETODONTOÏDEI.

Holacanthus dux Lacép. Poiss. IV p. 534. CV. Poiss. VII p. 138. Rüpp. N. W. F. Abyss. F. R. M. p. 37.

Holac. corpore oblongo compresso, diametro dorso-ventrali 3 circiter in longitudine corporis; capite obtuso 5 circiter in longitudine corporis; liuea rostro-frontali inferne concaviuscula; linea rostro-dorsali linea rostro-ventrali brevior; oculis diametro $3\frac{1}{2}$ circiter in longitudine capitis; osse suborbitali angulo oris altitudine oculi diametro aequali vel altiore inferne denticulis 3 vel 4 vix conspicuis; praeoperculo margine dentato dentibus aliquot ceteris majoribus, spina oculo duplo circiter longiore; squamis lateribus 50 p. m. in serie longitudinali; pinna dorsali spinosa spina ultima ceteris longiore, parte radiosa rotundata corpore duplo circiter humiliore; pectoralibus obtusis $5\frac{1}{2}$ circiter, ventralibus acutis radio 1° producto $4\frac{1}{2}$ ad 5 fere, caudali rotundata obtusa $5\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; anali rotundata corpore duplo circiter humiliore; capite fuscescente-aureo, vittis coeruleis violaceo marginatis, rostro-frontali, praecoculari, dorso-postoculari sub oculo desinente et dorso-operculari; corpore fasciis transversis pulcherrime flavo-aureis 8, 1^a et 2^a dorso-ventralibus, 3^a, 4^a, 5^a, 6^a et 7^a dorso-analibus, 8^a caudali; fascia post singulas fascias aureas margaritaceo-coerulea late utroque latere violaceo-nigricante limbata; fasciis corpore anterioribus semilunariter curvatis convexitate antrorsum spectantibus; pinna dorsali spinosa fasciis corporis tincta, nigro marginata; dorsali radiosa nigra coeruleo marginata et maculis numerosis parvis azureis picta; pectoralibus aurantiaco-flavis; ventralibus pulcherrime flavis; anali fasciis longitudinalibus curvatis 11 vel 12 coeruleis et rubris

alternantibus, coeruleo et nigro marginata; caudali pulchre flava aurantiaco marginata.

B. 6. D. 14/19 vel 14/20. P. 2/14. V. 1/5. A. 3/19 vel 3/20. C. 17 et lat. brev.

Synon. *Hartoginne* De Vlam. Recueil No. 230.

Ikan Sarasa jang bariska v. *Gestrepte Sarasa-visch* Valent.

Ind. Amb. III p. 474 fig. 405.

Ikan Sengadji molukko v. *Molukze Hartog* Valent. ibid. p. 504 fig. 507.

Duchesse Renard Poiss. Mol. I tab. 14 fig. 81.

Chietse-visch vel *Toille peinte* Renard ib. II tab. 38 fig. 169.

Chaetodon diacanthus Boddaert Epist. ad Gaub. de Chaet. diac.

1772 Act. Soc. nat. Berol. III p. 459.

Chaetodon dux Gmel. L. Syst. nat. ed. 13^a p. 1255.

Chaetodon Boddaertii Gmel. ibid. p. 1243.

Chaetodon fasciatus Bl. Ausl. Fisch. tab. 195.

Gestreifte Klippfisch Bl. ibid.

Bandoulière rayée Bl. ibid.

Holacanthus duc Lac. Poiss. IV p. 534. CV. Poiss. VII p. 138

Acanthopode Boddaert Lac. ibid. p. 559, 560.

Acanthopode Boddaertii Lac. ibid.

Aanm. De afbeeldingen van RENARD en VALENTIJN zijn uiterst inkorrekt en zelfs die van BLOCH laat veel te wenschen over. Door hare heldere en fraaije kleuren is deze soort een der sierlijkste van haar geslacht.

Holacanthus imperator CV. Poiss. VII p. 135.

Habit. Macassar, in mari.

Longitudo speciminis unci a rostro usque ad basin pinnae caudalis 190'''.

Aanm. Mijn specimen heeft het achterste gedeelte des lichaams zoodanig beschadigd, dat eene volledige beschrijving er van niet mogelijk is. De talrijke reeds gepubliceerde afbeeldingen dezer soort in de werken van VALENTIJN, RENARD, BLOCH en LACÉPÈDE, laten alle meerder of minder te wenschen over.

Platax Boersii Blkr.

Plat. corpore rhomboïdeo, (absque pinnis) altiore quam longo, (pinna

caudali inclusa longiore quam alto); linea dorso-rostro-ventrali arcum circuli similante; linea rostro-frontali leviter convexa; linea rostro-pectoralis linea rostro-dorsali duplo brevior; capite $4\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis, duplo altiore quam longo; rostro non prominente; oculis diametro $2\frac{1}{2}$ circiter in longitudine capitis; osse suborbitali angulo oris oculi diametro plus duplo humiliore; poris inframaxillaribus utroque latere 3 vel 4; squamis lateribus 45 p. m. in serie longitudinali; pinnis dorsali et anali acutissimis clongatis, dorsali corpore altiore; pectoralibus obtusis capite vix brevioribus; ventralibus acutissimis pinnam caudalem attingentibus spina capite longiore; colore corpore griseo vel fusciscente-griseo; fascia oculari et dorso-ventrali nigricantibus; pinnis pectoralibus viridibus, ventralibus nigris, ceteris viridi-nigricantibus, caudali postice flavo marginata.

B. 6. D. $5/34$. P. $2/13$ vel $2/14$. V. $1/5$. A. $3/27$. C. 17 et lat. brev.

Habit. Macassar, in mari.

Longitudo speciminis unici 150'''.

Aanm. Deze soort staat in verwantschap tusschen *Platax teira* CV., *Platax Blochii* CV., en *Platax Gaimardi* CV. In habitus heeft zij het meest van *Platax teira* door haar cirkelvormig profiel, maar bij *Platax teira* is het ligchaam even lang als hoog en het profiel boven de kruin sterker gebogen. Met *Platax Blochii* CV., en *Platax Gaimardi* CV. heeft zij gemeen, dat het ligchaam hooger is dan lang, doch bij *Platax Blochii* is het profiel stomphoekig, de snuit-voorhoofdslijn nagenoeg regt en de snuit vooruitstekende, terwijl er de vertikale en de buikvinnen, bij exemplaren van dezelfde grootte als het bovenbeschrevene, aanmerkelijk korter zijn. Bij *Platax Gaimardi* CV. is het ligchaam even even hoog als lang met inbegrip der staartvin, schijnt het oog meer achterwaarts geplaatst te zijn, reiken de buikvinnen slechts tot het midden der aarsvin, is de buikvindoorn meer dan drie maal korter dan de langste buikvinstraal, heeft de borstvin 18 stralen, enz.

Ik draag deze nieuwe soort op aan den heer W. J. A. W. BOERS, aan wien hare kennis te danken is.

SCOMBEROÏDEI.

CARANGICHTHYS Blkr.

Dentes supramaxillares et inframaxillares pluriseriati, serie externa longiores, maxilla inferiore antice aliquot caninoïdei. Dentes vomerini, palatini, linguales. Praeoperculum denticulatum. Linea lateralis scutis spiniferis armata. Membrana branchiostega radiis 7.

Aanm. Dit nieuwe geslacht is zeer merkwaardig wegens het getand zijn des praeoperkels, hetwelk men, voor zoover mij bekend is, nog bij geene enkele soort van Scomberoïden van de groote afdeeling met gewapende zijlijn heeft aangetroffen. Reeds hierdoor verdient het als een afzonderlijk genus aangemerkt te worden, doch ook in zijn tandenstelsel levert het bijzonderheden op, welke het van *Carangoïdes* Blkr. en *Caranx* Blkr. doen verschillen. Overigens staat het is verwantschap tusschen *Caranx* Blkr. en *Carangoïdes* Blkr. en heeft in habitus het meest van laatstgenoemd genus.

Carangichthys typus Blkr.

Carangichth. corpore oblongo compresso, altitudine 3 fere in ejus longitudine, latitudine 3 circiter in ejus altitudine; capite convexiusculo 4 fere in longitudine corporis, aequae alto circiter ac longo; vertice elevato convexiusculo; linea rostro-frontali declivi rectiuscula; oculis maxima parte in anteriore dimidio corporis sitis, diametro $3\frac{1}{2}$ circiter in longitudine capitis, minus diametro $\frac{1}{2}$ a linea rostro-frontali remotis; osse suborbitali angulo oris oculi diametro duplo humiliore; rostro oculo non longiore; maxillis aequalibus, superiore deorsum valde protractili sub medio oculo desinente; dentibus maxillis serie externa seriebus internis longioribus curvatis subaequalibus; maxilla inferiore antice dentibus aliquot caninoïdeis; praeoperculo margine posteriore dentibus valde conspicuis; dorso elevato convexo; linea ventrali obtusangula linea dorsali multo humiliore; genis, operculis superne et triangulis pectoralibus lateralibus superne squamosis; triangulis lateralibus inferne et triangulo inferiore totis alepidotis; linea laterali usque sub radio pinnae dorsalis radiosae medio circiter curvata, curvatura valde aperta, postice scutis spiniferis p. m. 22, latissimis 12 circiter in altitudine corporis; pinnis acutis; dor-

sali spinosa spina 3a ceteris longiore corpore triplo circiter humiliore; dorsali radiosa acutissima corpore paulo humiliore; pectoralibus acutis capite brevioribus $4\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; ventralibus acutis pectoralibus paulo brevioribus, spinas anales attingentibus; spinis analibus parvis, posteriore longiore; pinna anali acutissima dorsali radiosa paulo humiliore; caudali lobis acutiuscule rotundatis $4\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; corpore superne viridescente inferne argenteo, toto anreo nebulato; operculo postice nigricante; pinna dorsali viridi apicem versus fusciscente; dorsali radiosa, anali, ventralibus, caudalique basi aurantiacis, dimidio libero rubro-fuscis nigro marginatis; pectoralibus aurantiaco-flavis.

B. 7. D. 1 procumb. + 7—1—1/18. P. 2/22. V. 1/5. A. 2—1/17. C. 17 et lat. brev.

Habit. Kema, Celebes septentrionalis, in mari.

Longitudo speciminis unici 115'''.

Aanm. In habitus heeft deze soort vrij veel van *Carangoïdes fulvoguttatus* Blkr. en *Carangoïdes oblongus* Blkr. doch is dadelijk herkenbaar aan haar sterk getand praecoperkel, aan hare kleuren enz.

TEUTHIDES.

Acanthurus celebicus Blkr.

Acanth. corpore oblongo compresso, altitudine 3 fere in ejus longitudine, latitudine 3 et paulo in ejus altitudine; capite subrhomboidco $4\frac{2}{3}$ circiter in longitudine corporis, altiore quam longo; oculis diametro $3\frac{2}{3}$ circiter in longitudine capitis; linea rostro-frontali inferne praesertim concava; rostro acuto; osse suborbitali oculi diametro duplo circiter altiore; dentibus maxillis dimidio apicali denticulatis, maxilla superiore p. m. 16, maxilla inferiore p. m. 20; liubo praecoperulari valde obtusangulo lineae rostro-frontali subparallelo; operculo et osse humerali valde striatis; squamis etenoïdeis, parvis, deciduis, lateribus 80 p. m. in serie longitudinali; cauda spina oculo duplo fere brevior; pinnis dorsali et anali obtusis rotundatis, dorsali spina postica spinis ceteris longiore; dorsali radiosa et anali altitudine $2\frac{1}{2}$ circiter in altitudine corporis; pinnis pectoralibus acutis $4\frac{1}{2}$ ad $4\frac{1}{4}$, ventralibus acutissimis $5\frac{2}{3}$ circiter in longitudine corporis; caudali radiis lateralibus valde productis $3\frac{2}{3}$ circiter in longitudine corporis; colore corpore aurantiaco-fusco, capite profundiore; labiis nigris flavo vel coeruleo limbatis; pinnis dorsali, anali et ventralibus

nigricante-fuscis; pectoralibus dimidio basali nigris dimidio apicali aurantiacis; caudali nigricante-viridi limbo posteriore aurantiaco.

B. 5. D. $\frac{8}{26}$ vel $\frac{9}{25}$. P. $\frac{2}{14}$. V. $\frac{1}{5}$. A. $\frac{3}{24}$ vel $\frac{3}{25}$. C. 16 et lat. brev.

Habit. Macassar, in mari.

Longitudo speciminis unici 225'''.

Aanm. Van de talrijke bekende bruinachtig gekleurde en ongestreepte soorten van *Acanthurus* met eigenlijke schubben is er geene, welker beschrijving voldoende op de bovenstaande past. *Acanthurus celebicus* is kenbaar aan het langwerpige lichaam, hol profiel met vooruitstekenden snuit, hooge afgeronde rug- en aarsvin, zeer verlengde zijdelijke staartvinstralen, zwarte rug-, aars- en buikvinnen, witte lipbanden, zwart- en oranjekeurige borstvinnen enz. Eene na aan deze verwante soort is *Acanthurus fuliginosus* Less. (Voyag. Coquill. Zoöl. II p. 149 Poiss. tab. 27 fig. 2), doch behalve lichtere kleuren der vinnen en meer gewelfd voorhoofd, zou deze tot formule der rug- en aarsvin hebben D. $\frac{9}{28}$ A. $\frac{3}{20}$, welke getallen te zeer van de boven opgegevene afwijken om eene verdere toenadering toe te laten.

Acanthurus humeralis CV. Poiss. X p. 170.

Acanth. corpore oblongo compresso, altitudine 3 et paulo in ejus longitudine, latitudine $2\frac{1}{2}$ circiter in ejus altitudine; capite subovali 5 circiter in longitudine corporis, altiore quam longo; oculis diametro 4 et paulo in longitudine capitis; linea rostro-frontali convexa inferne tantum leviter concava; rostro obtuso; osse suborbitali oculi diametro plus duplo altiore; dentibus utraque maxilla 16 vel 18 dimidio apicali denticulatis denticulis obtusis; limbo praecoperculari valde obtusangulo; operculo et osse humerali valde striatis; squamis etenoïdeis, parvis, lateribus 125 p. m. in serie longitudinali; cauda spina oculo non vel vix brevior; pinnis dorsali et anali postice obtusiusculis angulatis, dorsali spina postica spinis ceteris longiore corpore plus triplo humilior; pinnis pectoralibus acutis 5 et paulo, ventralibus acutis $6\frac{1}{2}$ circiter, caudali emarginata lobis acutissimis valde productis superiore longiore 4 circiter in longitudine corporis; colore corpore fusco; fascia longitudinali humerali aurantiaco-rubra nigro limbata longitudine pinnae pectoralis; regione nasali macula diffusa viridi; pinnis nigris pectoralibus postice coeruleis; caudali postice medio late semilunariter alba nigro marginata.

B. 5. D. $9/24$ vel $9/25$. P. $2/15$. A. $3/22$ vel $3/23$. C. 18 et lat. brev.
 Synon. *Ikan Panglima* of *Veldheer* Valent. Ind. Amb. III p. 409 fig.
 199.

Groot Eylander ou Insulaire de Manipe Renard Poiss. Mol. II
 tab. 12 fig. 55.

Acanthurus olivaceus Bl. Schn. Syst. posth. p. 213.

Acanthurus eparai Less. Voy. Coquill. Zoöl. II p. 147 tab. 27
 fig. 1.

Acanthure eparai Less. ibid.

Acanthure à epaulette CV. Poiss. X p. 170.

Eparai Insul. Taitens.

Habit. Macassar, in mari.

Longitudo speciminis unici 258'''.

Aanm. Volgens LESSON gaat in den verschen toestand een
 blaauwe band langs den achterrand des operkels en langs de
 basis der rugvin en is de formule van zijn specimen = D. $9/23$.
 P. 14. V. $1/4$. In het groote vischwerk is de formule op-
 gegeven = D. $9/25$. P. 16. V. $1/5$, dus meer beantwoordende
 aan die van het boven beschreven specimen.

Naseus lituratus CV. Poiss. X p. 208.

Nas. corpore oblongo compresso, altitudine $2\frac{2}{3}$ in ejus longitudine, la-
 titudine 3 fere in ejus altitudine; eapite aeuto $4\frac{1}{3}$ circiter in longitudine
 corporis, aequae alto circiter ae longo; oculis diametro 4 circiter in longi-
 tudine capitis; linea rostro-frontali concava, fronte tantum convexa; fronte
 non cornuta; rostro aeuto oculo triplo fere longiore; regione praeoculari
 sulco trigono; dentibus utraque maxilla 30 p. m. conieis obtusiusculis;
 operculo humeroque squamosis; praeopereulo valde obtusangulo rotundato;
 squamis corpore minimis conspicuis, scabris; cauda utroque latere laminis
 2 rotundis spiniferis armata, spinis latis valde compressis oculo non vel
 vix brevioribus; pinna dorsali spina 1^a crassissima spinis ceteris radiisque
 multo longiore, $3\frac{1}{2}$ circiter in altitudine corporis; dorsali radiosa parte an-
 teriore parte posteriore altiore corpore plus quadruplo humiliore; pecto-
 ralibus apice acutis $6\frac{2}{3}$ circiter, ventralibus acutis 8 et paulo, caudali se-
 milunariter emarginata angulis acuta 5 et paulo in longitudine corporis;
 anali corpore plus sextuplo humiliore; colore corpore castaneo; regione
 supraoculari et ventre castaneo-rubris; labiis rubris; vitta oculo-maxil-
 lari rubra inferne postorsum curvata; rostro nigricante; cauda rubra vel
 aurantiaea, inter laminas spiniferas vitta transversa coerulea; dorso et ven-

tre vitta coerulea ad basin pinnae dorsalis et analis; pinna dorsali antice tota postice dimidio inferiore nigra, postice dimidio superiore flavo superne nigro inferne coeruleo limbata; pectoralibus viridi-fuscis; ventralibus aurantiacis; anali aurantiaco-rubra nigro et albo marginata basi postice fascia longitudinali viridi-fusca; caudali castanea postice margine duplice aurantiaco-viridi et flava vel alba.

B. 4. D. 6/31. P. 2/15. V. 1/3. A. 2/31. C. 16 et lat. brev.

Synon. *Ikan Maroeke* of *Maroeke visch* Valent. Ind. Amb. III p. 371 fig. 77.

Marouque Renard Poiss. Mol. I tab. 23 fig. 128.

Leervisch ou *Poisson revêtu de cuir* Ren. ibid. II tab. 31 fig. 147.

Harpurus lituratus Forst. apud CV. Poiss. X p. 208.

Acanthurus lituratus Bl. Schn. Syst. posth. p. 216.

Acanthurus harpurus Shaw Gen. Zoöl. IV, I p. 381.

Aspisurus elegans Rüpp. Atl. R. N. Afr. F. R. M. p. 61 tab. fig. 2.

Monoceros ecornis Ehr. apud Rüpp. Atl. R. N. Afr. F. R. M. p. 61.

Prionurus coume Less. Voy. Coquill. Zoöl. II p. 151.

Nason bariolé CV. Poiss. X p. 208.

Aspisurus lituratus Rüpp. N. Wirb. F. Abyss. F. R. M. p. 130.

Eoume Insul. Taïtens.

Habit. Macassar, in mari.

Longitudo speciminis unici 235'''.

Aanm. De getallen der rug- en aarsvinstralen schijnen bij deze soort aan aanmerkelijke verschillen onderhevig te zijn, daar andere schrijvers ze vermelden als slechts te bedragen D. 6/25 A. 2/28. Bij het specimen van de Roode zee, afgebeeld in het werk van de heer RÜPPELL, is de rugvin anders gekleurd en van voren geheel geel terwijl er de randstralen der staartvin zwart zijn en zeer verlengd, wat bij mijn voorwerp het geval niet is.

GOBIOÏDEI.

Gobius Fontanesii Blkr.

Gob. corpore elongato compresso, altitudine 9 ad 10 in ejus longitudine, latitudine $1\frac{1}{2}$ circiter in ejus altitudine; capite obtuso convexo, 6 circiter in longitudine corporis, duplo longiore quam alto; oculis diame-

tro 4 circiter in longitudine capitis, valde approximatis, totis in anteriore dimidio capitis sitis; cute orbitali palpebraeformi; vertice squamoso; rostro convexo, obtuso, laevi, oculo brevior; rictu obliquo, sub medio oculo desinente; maxillis dentibus pluriseriatis, maxilla superiore seriebus internis minimis, serie externa conicis curvatis majoribus; maxilla inferiore antice dentibus seriebus internis minimis, serie externa conicis curvatis majoribus, lateribus medio caninoïdeis 4 curvatis; sulco oculo-operculari inconspicuo; squamis parvis, lateribus 90 p. m. in serie longitudinali, squamis caudalibus squamis pectoralibus multo majoribus; appendice anali oblonga, obtusa; pinna dorsali spinosa corpore altiore spina 3^a ceteris longiore; dorsali radiosa corpore altiore sed dorsali spinosa humiliore postice angulata; pectoralibus rotundatis capite vix brevioribus; ventrali acuta capite paulo longiore; anali corpore non altiore postice angulata; caudali obtusiuscule rotundata $4\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; corpore rufo fasciis 3 latis transversis diffusis fuscis, 1^a sub pinna dorsi spinosa, 2^a et 3^a sub pinna dorsi radiosa; capite superne punctis flavis; pinnis dorsali 1^a et ventrali fuscis, ceteris rufis, verticalibus marginem liberum versus fuscis, dorsali radiosa basi membrana inter singulas radios macula pulchre flava.

B. 4. D. 6—1/15 vel 1/16. P. 21. V. 1/5. A. 1/16 vel 1/17. C. 13 vel 15 et lat. brev.

Habit. Bulucumba, in mari.

Longitudo speciminis unici 156'''

Aanm. Deze soort behoort tot de groep van *Gobius lanceolatus* Bl. en heeft daarmede groote verwantschap, maar hare staartvin is aanmerkelijk korter en stomper, hare borstvinnen en buikvinnen zijn langer, de vinstralen talrijker, de aars veel verder achterwaarts geplaatst enz. Van andere verwante Amerikaansche soorten, zooals *Gobius baccalaus* CV., *Gobius smaragdus* CV. en *Gobius brasiliensis* Bl. is zij even gemakkelijk te onderkennen. *Gobius hasta* T. Schl. (Faun. jap. Poiss. p. 144 tab. 75 fig. 1) van Japan, welke insgelijks tot deze groep behoort, heeft aanmerkelijk ranker ligchaam, andere kleurteekening, D. 8—20, spitsere staart- en borstvinnen enz.

PSEUDOCHROMIDES.

Cichlops melanotaenia Blkr.

Cichl. corpore oblongo compresso, altitudine 4 in ejus longitudine, la-

titudine $2\frac{1}{2}$ circiter in ejus altitudine; capite obtuso, convexo, 5 in longitudine corporis, paulo altiore quam longo; oculis diametro 4 in longitudine capitis; rostro obtuso oculo brevior; osse suborbitali oculi diametro humiliore; maxilla superiore $2\frac{1}{2}$ circiter in longitudine capitis, sub oculo desinente; maxilla inferiore prominente; rictu valde obliquo; dentibus maxillis pluriseriatis, serie externa conicis majoribus, maxilla superiore antice caninis 2, maxilla inferiore antice caninis 2 et utroque latero canino unico; dentibus vomerinis in vittam gracilem subsemilunarem dispositis; maxillis, mento rostroque alepidotis; fronte, vertice ossibusque opercularibus totis squamosis, anacanthis; squamis ciliatis, lateribus 60 p. m. in serie longitudinali; linea laterali e tubulis simplicibus composita, antice valde adscendente, sub radio pinnae dorsalis 19° circiter interrupta et sub radio dorsali 15° reincipiente; pinnis, ventralibus exceptis, basi squamosis; dorsali ante radicem pectoralis incipiente, postice acuta, corpore paulo humiliore, radiis anticis radiis posticis longissimis plus duplo brevioribus; pectoralibus rotundatis $5\frac{1}{4}$ circiter, ventralibus acutissimis subfiligeris $4\frac{3}{4}$ circiter in longitudine corporis; anali postice acuta dorsali paulo humiliore; caudali rotundata $4\frac{1}{4}$ circiter in longitudine corporis; colore corpore superne fusco-rubro, inferne pulchre rubro; dorso lateribusque vittis 10 nigris longitudinalibus, 1^a ad basin pinnae dorsalis, 2^a supra lineam lateralem, 3^a sub media pinna dorsali desinente, 4^a postice cum 1^a unita, 5^a, 6^a, 7^a et 8^a basin pinnae caudalis attingentibus, 9^a et 10^a gastro-analibus; genis oblique fusco striatis; pinnis pulchre rubris, verticalibus nigro marginatis; dorsali antice punctis postice vittulis longitudinalibus profundioribus; anali vittis obliquis profundioribus; pectoralibus superne basi macula triquetra nigra.

B. 6. D. $2/25$ vel $2/26$. P. $2/17$. V. $1/5$. A. $3/14$ vel $3/15$. C. 17 et lat. brev.

Habit. Macassar, in mari.

Longitudo speciminis unici 185'''.

Aanm. Deze uiterst fraaije soort is na verwant aan *Cichlops cyclophthalmus* J. Müll. Trosch., beschreven en afgebeeld in de *Horae ichthyologicae* van de heeren TROSCHEL en J. MÜLLER (aflev. III p. 24 tab. 4 fig. 1), zoo zelfs, dat afmetingen des lichaams en getallen der vinstralen van mijn specimen vrij nauwkeurig aan de aangehaalde beschrijving beantwoorden. Evenwel spreken daar de heeren MÜLLER en TROSCHEL van 4 hondstanden in de bovenkaak, van inplanting der rugvin boven de basis der borstvin en van gelijke hoogte van alle rugvinstralen, terwijl zij niets vermelden van de zeer scherp uitgedrukte over-

langsche banden des ligchaams. Volgens de afbeelding van *Cichlops cyclophthalmus* te oordeelen, is de buikvin er veel korter en begint de staartzijlijn veel verder achterwaarts dan bij *Cichlops melanotaenia*.

LABROÏDEI CTENOÏDEI.

Amphiprion trifasciatus CV. Poiss. V p. 297.

Amphipr. corpore oblongo compresso, altitudine $2\frac{2}{3}$ ad 3 in ejus longitudine, latitudine $2\frac{1}{3}$ ad $2\frac{1}{4}$ in ejus altitudine; capite obtuso convexo 4 ad $4\frac{1}{2}$ in longitudine corporis, paulo altiore quam longo; linea rostro-frontali convexa; fronte plana; oculis diametro 3 circiter in longitudine capitis; fronte alepidota; osse suborbitali sub oculo oculo plus duplo humiliore denticulis nullis sed spina parva deorsum spectante armato; maxillis aequalibus dentibus conicis valde conspicuis; maxilla superiore sub oculi parte anteriore desinente; rictu curvato; praecoperculo rectangulo angulo rotundato leviter dentato; ossibus opercularibus ceteris spinoso-dentatis spinis gracilibus; squamis lateribus 50 p. m. in serie longitudinali; linea laterali simplice sub pinnae dorsalis parte posteriore interrupta; pinna dorsali partem spinosam inter et radiosam valde incisa, parte spinosa parte radiosa humiliore spinis mediis ceteris longioribus, parte radiosa obtusa rotundata; pectoralibus rotundatis et ventralibus obtusis 5 circiter in longitudine corporis; anali rotundata, dorsali radiosa humiliore; caudali obtusa rotundata 5 circiter in longitudine corporis; colore corpore fuscescente-nigro, capite dilutiore; fascia dorso-operculari lata usque ad apicem pinnae dorsalis radiosae producta et fascia dorso-anali lata margaritaceis; cauda margaritacea; pinna caudali nigra marginibus et angulis late margaritaceis; pinnis dorsali, ventralibus analique nigris, anali albo marginata; pectoralibus violaceis.

B. 5. D. $11/14$ vel $11/15$. P. $2/17$. V. $1/5$. A. $2/12$ vel $2/13$. C. 15 vel 17 et lat. brev.

Synon. *Amphiprion à trois bandes* CV. Poiss. V p. 297.

Habit. Macassar, in mari.

Longitudo 2 speciminum $84'''$ et $85'''$.

Aanm. Ik breng de bovenbeschrevene specimina tot *Amphiprion trifasciatus* CV., niettegenstaande de staartvinnen er uitergerand zijn en de rug langs de rugvin de witte streep mist, welke verschillen slechts op eene verscheidenheid duiden. Mijne

specimina hebben eene bijzonder groote overeenkomst met die, welke ik van *Amphiprion bifasciatus* Bl. Schn. bezit en zijn daarvan, behalve door den parelkleurigen staart en donkerder gekleurd ligchaam, slechts te onderscheiden door minder bol profiel en aanmerkelijk platter voorhoofd.

LABROÏDEI CYCLOÏDEI.

Julis (Halichoeres) casturi Blkr.

Jul. (Halich.) corpore oblongo compresso, altitudine $3\frac{3}{4}$ circiter in ejus longitudine, latitudine 2 et paulo in ejus altitudine; capite acutiusculo 4 in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine; oculis diametro 5 circiter in longitudine capitis; linea rostro-frontali superne ante oculos concava rostro convexa; rostro oculo longiore; labiis carnosus; dentibus maxillis parvis conicis, caninis nullis; dente angulo oris dentibus ceteris longiore, prominente; dorso humili; linea ventrali linea dorsali convexiore; linea laterali singulis squamis tubulo simplice notata; squamis lateribus 25 p. m. in serie longitudinali; squamis sub basi pinnae pectoralis squamis ceteris multo majoribus; pinnis dorsali et anali basi glabris, dorsali spina postica spinis ceteris longiore sed radio 1° multo humiliore, parte radiosa corpore triplo humiliore postice angulata; pectoralibus in dimidio corporis superiore sitis acutis 6 circiter, ventralibus acutis 8 et paulo in longitudine corporis; anali corpore triplo humiliore postice angulata; caudali convexa 6 circiter in longitudine corporis; colore corpore superne viridi, lateribus flavo, inferne margaritaceo-viridi; vittis corpore 4 longitudinalibus rubro-violaceis, superiore ad basin pinnae dorsalis decurrente, 2^a rostro-supraoculo-caudali, 3^a maxillo-infraoculo-laterali ante apicem pinnae pectoralis desinente, inferiore mento-thoracico-caudali mento postrosum et deorsum curvata thorace infra pinnam pectoralem decurrente; pinna dorsali rubra nigro marginata, parte spinosa vitta longitudinali nigricante; pinna caudali flava; pinnis ceteris viridibus.

B. 6. D. 9/11 vel 9/12. P. 2/11. V. 1/5. A. 3/11 vel 3/12. C. 14 et lat. brev.

Synon. *Gallenay castouri* Renard Poiss. Mol. I tab. 24 fig. 133.

Habit. Macassar, in mari.

Longitudo speciminis unici 130'''.

Aanm. Deze soort is het naaste verwant aan *Julis (Halichoeres) balleatus* QG., doch laat zich onderkennen aan den eigenaardigen loop der overlansche paarse banden, hoo-

ger ligchaam, stomperen kop enz. Bij *Julis (Halichoeres) balteatus* QG. gaat de kin-operkelband slechts tot aan de kieuw-opening en gaat een band uit den oksel naar den staart. In mijne Bijdrage tot de kennis der ichthyologische fauna van de Banda-eilanden heb ik RENARD's *Gallenaj castouri* ten onregte (even als de heer VALENCIENNES) tot *Julis balteatus* QG. gebragt.

Scarus naevius CV. Poiss. XIV p. 188?

Scar. corpore oblongo compresso, altitudine $4\frac{1}{2}$ ad $3\frac{3}{4}$ in ejus longitudine, latitudine 2 in ejus altitudine; capite acutiusculo, leviter convexo, inter oculos planiusculo, 4 et paulo in longitudine corporis, longiore quam alto; oculis lineae frontali approximatis, diametro 5 circiter in longitudine capitis; rostro convexo oculo multo longiore; labiis carnosus maxillas totas tegentibus; maxillis roseis, marginibus liberis denticulis utroque latere 20 p. m. crenulatis, dentibus angularibus nullis; maxilla inferiore superficie externa scabriuscula; maxilla superiore superficie externa glabra; squamis lateribus 22 in serie longitudinali, 8 in serie transversali; linea laterali singulis squamis valde arborescente; pinna dorsali spinis gracilibus subaequalibus corpore minus triplo humilioribus, membrana inter singulas spinas valde incisa non lobata; dorsali radiosa rotundata; pinnis pectoralibus obtusis rotundatis $1\frac{3}{4}$ in longitudine capitis; ventralibus obtusiusculis capite duplo circiter brevioribus; anali angulata dorsali radiosa humiliore; caudali convexa 6 circiter in longitudine corporis; colore corpore superne aureo-viridi, inferne aurantiaco-flavo; genis olivaceis fasciis 2 transversis flavis; operculis olivaceo et flavo variegatis; squamis corpore plurimis macula magna irregulari nigricante-viridi; ventre insuper guttis luteis; pinna dorsali aurantiaco-viridi maculis magnis viridi-nigricantibus subfasciatim dispositis; pinnis ceteris aurantiacis, pectoralibus basi macula magna nigricante, ventralibus, anali caudalique viridi-fusconebulatis.

B. 5. D. 9/10 vel 9/11. P. 2/11. V. 1/5. A. 3/9 vel 3/10. C. 12 et lat. brev.

Synon. *Scare aux taches brunes* CV. Poiss. XIV p. 188.

Habit. Macassar, in mari.

Longitudo 2 speciminum 205''' et 228'''.

Aanm. Deze soort moet na verwant zijn aan *Scarus vaigiensis* CV. (Poiss. XIV p. 159) van de Sechellen, doch laat er zich niet wel mede vereenigen, daar van *Scarus vaigiensis* gezegd wordt, dat zij de oppervlakte der kaken glad heeft, dat er

elke schub eene roodbruine vlek heeft, dat de groenachtige vertikale vinnen bruine stippen op de stralen hebben en de borst- en buikvinnen grijs zijn. Ik breng mijn specimen tot *Scarus naevius* CV. (Poiss. XIV p. 188) ofschoon de beschrijving der kleuren van den heer VALENCIENNES eenigzins van de mijne afwijkt en van *Scarus naevius* gezegd wordt, dat zij de randen der kaken glad heeft.

Scarus fraenatus Lacép. Poiss. IV p. 13 tab. 1 fig.
2. CV. Poiss. XIV p. 163?

Scar. corpore oblongo compresso, altitudine $3\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine, latitudine 2 et paulo in ejus altitudine; capite convexo, acuto, $3\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis, longiore quam alto; oculis a linea frontali remotis, diametro 6 circiter in longitudine capitis; rostro acuto, convexo, oculo vix duplo longiore; labiis carnosus maxillas totas tegentibus; maxillis roseis superficie externa glabris, margine libero crenulatis, utroque latere dentibus plus quam 20, angulis maxilla superiore dentibus 2, maxilla inferiore dente 1 extrorsum spectantibus; squamis lateribus 22 in serie longitudinali, 8 p. m. in serie transversali; linea laterali singulis squamis non vel vix arborescente; pinna dorsali spinis gracilibus subaequalibus corpore plus triplo humilioribus, parte radiosa angulata; pinnis pectoralibus acutis $1\frac{1}{4}$ circiter, ventralibus acutis $1\frac{3}{4}$ circiter in longitudine capitis; anali angulata dorsali non vel vix humilioribus; caudali radiis angularibus productis 5 circiter in longitudine corporis; corpore dimidio anteriore fusco-olivaceo, dimidio posteriore viridi-flavescente, marginibus squamarum rubescentibus; colore lateribus profundiore ante apicem pinnae pectoralis desinente; capite fascia maxillo-operculari lutea; rostro fusco-olivaceo; labio inferiore viridi et rubro limbato; pinna dorsali violascente antice profundiore, aurantiaco et violaceo limbata; anali dimidio basali violacea dimidio libero rubra; pinnis ceteris rubescentibus.

B. 5. D. $9/10$ vel $9/11$. P. $2/12$. V. $1/5$. A. $3/9$ vel $3/10$. C. 13 et lat. brev.

Synon. *Scarus bridé* Lacép. Poiss. IV p. 12 tab. 1, fig. 2.?

Habit. Bulucomba, in mari.

Longitudo speciminis unici 245'''

Aanm. Het bovenbeschreven specimen vergelijkende met de afbeelding van *Scarus fraenatus* van LACÉPÈDE (Hist. Poiss. IV, tab. 1 fig. 2) komt het mij voor, dat het daartoe te brengen is, vooral op grond van de sterke afscheiding van het voorste

donkere van het achterste lichter gekleurde gedeelte des lichaams, den kaakoperkelband en de verlengde staartvinhoeken. Die afbeelding verschilt echter nog in zoo talrijke opzichten van mijn specimen, dat men ligtelijk geneigd zou kunnen zijn, mijn specimen tot eene eigene species te brengen. Volgens aangehaalde afbeelding toch is de kop veel stomper en boller, zijn de rug- en aarsvinnen veel lager dan bij mijn specimen en is het punt van scheiding tusschen de donkere en heldere ligchaamshelft zoo ver achter de punt der borstvinnen als deze vinnen lang zijn. Indien die afbeelding alzoo betrekking heeft tot dezelfde soort als het bovenbeschreven specimen, is zij zeer onnaauwkeurig.

COMMERSON vond deze soort in den Indischen Oceaan en heeft daarvan eene afbeelding nagelaten, naar welke de figuur in het werk van LACÉPÈDE is genomen en naar welke de korte beschrijvingen van LACÉPÈDE en VALENCIENNES opgemaakt zijn. Ten opzichte der door mij opgegevene kleuren moet ik aanteekenen, dat zij door den wijngeest waarschijnlijk aanmerkelijk geleden hebben.

ESOCES.

Exocoetus oxycephalus Blkr.

Exocoet. corpore elongato quadrilatero, fere aeque lato ac alto, altitudine 7 circiter in ejus longitudine; capite prismatico acuto, $5\frac{1}{2}$ ad $5\frac{1}{4}$ in longitudine corporis; altitudine capitis ad medium oculum 2 in ejus longitudine; linea rostro-frontali declivi-rectiuscula; fronte concavinscula; oculis diametro 3 circiter in longitudine capitis, diametro 1 ad $1\frac{1}{3}$ a se invicem distantibus; rostro oculo minus duplo brevior; maxillis dentibus minimis, superiore, ore clauso, inferiore vix brevior, inferiore non cirrata symphysi vix tuberculata; squamis lateribus 50 p. m. in serie longitudinali; pinna dorsali non vel vix ante analem incipiente, corpore duplo humiliore, anali non vel vix longiore; pectoralibus pinnae dorsalis partem posteriorem attingentibus, 2 fere in longitudine totius corporis; ventralibus pinnae analis partem mediam vel posteriorem attingentibus radiis 2 mediis ceteris longioribus 5 circiter in longitudine corporis; anali corpore plus duplo humiliore; caudali lobo inferiore longiore $4\frac{1}{4}$ ad $4\frac{1}{2}$ in longitudine corporis; colore dorso profunde coeruleo, lateribus ventreque margaritaceo vel argenteo;

pinnis dorsali et caudali viridescens, ventralibus analique hyalinis, pectoralibus violaceo-coeruleis.

B. 11. D. $1/9$ vel $1/10$. P. $1/15$ vel $1/16$. V. 6. A. $1/11$ vel $2/10$.

C. 15 et lat. brev.

Habit. Macassar, Batavia, in mari.

Longitudo 3 speciminum 195''' ad 215'''.

Aanm. Deze soort is verwant aan die, welke ik in mijne Bijdrage tot de kennis der Snoekachtige visschen van den Indischen Archipel (Verh. Bat. Gen. XXIV) beschreef onder den naam van *Exocoetus unicolor* CV?. Zij laat zich echter hiervan gemakkelijk onderscheiden door spitsere en lagere kop, niet bollen snuit, niet of nauwelijks voor de aarsvin beginnende rugvin, die niet of nauwelijks langer is dan de aarsvin enz. Aan *Exocoetus speculiger* CV. beantwoordt zij door gelijke getallen der rug- en aarsvinstralen enz. doch verschilt er van, door minder langwerpig ligchaam, gemis der borst- en buikvlecken enz. Ik kan haar ook niet terugbrengen tot eenige der overige talrijke reeds bekende soorten van *Exocoetus*, welke beschrijvingen echter, uit een diagnostisch oogpunt, in het algemeen nog aanmerkelijk te wenschen overlaten.

CLUPEOÏDEI.

Clupeoides macassarienis Blkr. Verh. Bat. Gen. XXIV Har. Vissch.

Clupeoïd. corpore elongato compresso, altitudine 7 ad $7\frac{1}{2}$ in ejus longitudine, latitudine $1\frac{1}{2}$ circiter in ejus altitudine; capite acuto $4\frac{1}{2}$ ad $4\frac{3}{4}$ in longitudine corporis; altitudine capitis 2 in ejus longitudine; oculis diametro 4 circiter in longitudine capitis; ore antico dentibus omnibus minimis tactu tantum conspicuis; maxillis aequalibus superiore sub oculi limbo anteriore desinente; dorso humili leviter convexo; ventre obtuso non serrato; squamis deciduis, lateribus 32 p. m. in serie longitudinali; linea laterali recta bene conspicua; axillis inguinibusque squamis elongatis nullis; pinna dorsali fere tota ante ventrales sita, acuta, non emarginata, corpore paulo humiliore; pectoralibus et ventralibus acutis, pectoralibus capite minus duplo brevioribus sed ventralibus longioribus; anali in 4^a quinta corporis parte sita, humillima, capite triplo brevior; caudali profunde

incisa lobis obtusiusculis 7 in longitudine corporis; colore corpore superne profunde coeruleo lateribus et inferne argenteo; pinnis hyalinis, caudali basi striis 4 longitudinalibus profunde coeruleis.

B. 6. D. 2/9. P. 1/11. V. 1/7. A. 1/8. C. 17 vel 19 et lat. brev.

Synon. *Clupea macassariensis* Blkr. Contrib. Ichth. Celeb. in Journ. Ind. Archip. 1849 p. 72.

Habit. Macassar, et Ternate, in mari.

Longitudo 6 speciminum 60''' ad 70'''.

Aanm. Deze soort verschilt van *Clupeoides borneensis* Blkr. (Nat. T. N. Ind. I p. 270, Verh. Bat. Gen. XXIV Haring. p. 17) door stompen niet gezaagden buik, bijkans geheel vóór de buikvinnen ingeplante rugvin, blaauwe kleur des ligchaams, blaauwe staartstrepen enz.

Sardinella clupeoides Blkr. Verh. Bat. Gen. XXIV Haring. p. 19.

Sardin. corpore subelongato compresso, altitudine $4\frac{1}{2}$ ad 5 in ejus longitudine, latitudine 2 circiter in ejus altitudine; capite acuto $4\frac{3}{4}$ ad $5\frac{1}{4}$ in longitudine corporis, paulo longiore quam alto; linea rostro-frontali declivi rectiuscula; oculis diametro $3\frac{1}{3}$ ad $3\frac{2}{4}$ in longitudine capitis; maxillis aequalibus, superiore ante oculum desinente 3 et paulo in longitudine capitis, inferiore dentibus nullis conspicuis; dentibus palatinis et pterygoideis parvis bene conspicuis; lingua fere tota dentibus scabra; ossibus frontibus posterioribus striatis; dorso et ventre obtusis rotundatis; ventre scutis 26 p. m. postice obtusis truncatis non dentatis; squamis deciduis non striatis, lateribus 35 p. m. in serie longitudinali; axillis inguinibusque squamis elongatis; linea laterali inconspicua; pinna, dorsali postice in anteriore corporis parte sita, ventralibus opposita, acuta, vix emarginata, corpore duplo vel fere duplo humiliore; pectoralibus et ventralibus acutis, pectoralibus $1\frac{1}{2}$ in longitudine capitis ventralibus multo longioribus; anali humillima pectoralibus paulo brevior, radiis 2 ultimis ceteris crassioribus; caudali profunde incisa lobis acutis 5 circiter in longitudine corporis; colore dorso coeruleo, lateribus ventreque argenteo; rostro nigro; pinnis hyalinis vel flavescens, dorsali apicem et caudali marginem posteriorem versus fusciscentibus.

B. 6. D. 18. P. 16 vel 17. V. 1/7. A. 17 vel 18. C. 17 et lat. brev.

Synon. *Amblygaster clupeoides* Blkr. Contrib. Ichth. Faun. Celeb. in Journ. Ind. Archip. 1849 p. 73.

Ikan Lemuru et Ikan Bulan bulan Mal. Batav.

Habit. Macassar, Batavia, in mari.

Longitudo 16 speciminum 110''' ad 203'''.

Aanm. Te Batavia wordt deze soort gewoonlijk slechts bij de koraaleilandjes der reede gevangen. Zij is verwant aan *Sardinella leiogaster* CV. doch hooger van ligchaam, heeft eene aanmerkelijk kortere bovenkaak, minder buikschilden en zijschubben, mist de vlekteekening der zijden enz.

Spratella tembang Blkr. Verh. Bat. Gen. XXIV Ha-
ring. p. 28.

Spratell. corpore subelongato compresso, altitudine 5 ad $4\frac{1}{2}$ in ejus longitudine, latitudine $2\frac{1}{2}$ ad $2\frac{1}{4}$ in ejus altitudine; capite acutiusculo 5 ad $5\frac{1}{2}$ in longitudine corporis, paulo longiore quam alto; oculis diametro $3\frac{1}{2}$ ad 4 in longitudine capitis; ore antico rictu parvo; rostro oculo junioribus non, adultis vix longiore; maxilla superiore edentula sub oculi limbo anteriore desinente; maxilla inferiore symphysi denticulis aliquot tactu magis quam visu conspicuis; dentibus palatinis vix conspicuis utroque latere in thurmam oblongam dispositis; lingua medio tantum crista denticulis vix conspicuis leviter scabra; lineis dorsali et ventrali rotundatis; dorso ventre paulo convexiore medio interdum leviter gibboso; linea laterali conspicua; squamis parte basali vulgo transversim parte libera vulgo longitudinaliter striatis, lateribus 40 p. m. in serie longitudinali; axillis inguinibusque squamis elongatis; ventre cultrato scutis p. m. 30 ad 32 postice dentatis serrato; pinna dorsali postice in anteriore dimidio corporis sita, medio ventralibus opposita, corpore duplo humiliore, emarginata; pectoralibus acutis capite brevioribus sed ventralibus duplo fere longioribus; anali humillima, dorsali vix longiore, radiis 2 posticis ceteris crassioribus; caudali lobis acutis 5 circiter in longitudine corporis; colore corpore superne coeruleo, lateribus inferneque argenteo; rostro nigro; pinnis hyalinis vel flavescentibus; dorsali superne et caudali postice nigro marginatis, dorsali antice basi macula triangulari nigra.

B. 6. D. 18 vel 19. P. 14 ad 16. V. $\frac{1}{7}$. A. 18 ad 20. C. 19 et lat. brev.

Synon. *Clupea gibbosa* Blkr. Contrib. Ichth. Celeb. in Journ. Ind. Archip. 1849 p. 72.

Ikan Tembang Mal. Batav.

Habit. Macassar, Batavia, in mari.

Longitudo 30 speciminum 84''' ad 185'''.

Aanm. *Spratella tembang* is na verwant aan *Spratella fim-*

briata CV. doch onderscheidt er zich van, doordien de buiklijn minder bol is dan de ruglijn, door rankere vormen, minder scherp gekielden buik enz. Te Batavia wordt zij, even als *Spratella fimbriata* CV. dagelijks bij duizenden ter markt gebracht.

SPRATELLOÏDES Verh. Bat. Gen. XXIV Haring. p.
29.

Ossa maxillaria superiora maxillam superiorem maxima parte constituentia, postice non producta. Rictus parvus. Dentes supramaxillares, inframaxillares, vomerini, linguales. Pinnac ventrales. Membrana branchiostega radiis 6.

Spratelloïdes argyrotaenia Blkr. Verh. Bat. Gen. ibid.

Spratelloïd. corpore elongato compresso, altitudine 7 circiter in ejus longitudine, latitudine $1\frac{1}{2}$ circiter in ejus altitudine; capite acuto 5 in longitudine corporis, duplo longiore quam alto; oculis diametro $3\frac{1}{2}$ circiter in longitudine capitis; rostro acuto oculo longiore; ore antico rictu parvo; maxilla superiore ante oculum desinente postice leviter denticulata, inferiore vix prominente; vomere antice et lingua medio denticulatis; dorso non carinato; ventre parum cultrato non vel vix serrato; squamis ? linea laterali inconspicua; pinna dorsali tota vel fere tota ante pinnas ventrales medio dorso sita, acuta, corpore vix humiliore, non emarginata; pectoralibus acutis ventralibus longioribus; anali humili; caudali semilunariter emarginata lobis acutis 7 in longitudine corporis; colore corpore flavescence-hyalino (?) fascia cephalo-caudali argentea; rostro nigro; pinnis hyalinis (?).

B. 6. D. 12. P. 16? V. 1/7. A. 13 vel 14. C. 17 et lat. brev.

Synon. *Clupea argyrotaeniata* Blkr. Contr. Ichth. Celeb. Journ. Ind. Archip. 1849 p. 72.

Habit. Macassar, Ternate in mari.

Longitudo 9 speciminum 62''' ad 70'''.

Aanm. In habitus heeft deze soort veel van *Clupea gracilis* T. Schl. (Faun japon. Poiss.). tab. 108, doch volgens de heeren TEMMINCK en SCHLEGEL zijn daar geenerlei tanden in kaken, gehe-

melte of tong waargenomen, zoodat zij tot *Alausa* schijnt te behooren. De tanden van *Spratelloïdes argyrotaenia* zijn echter uiterst klein en het zou wel kunnen wezen, dat eene nadere waarneming ze insgelijks bij *Clupea gracilis* T. Schl. deed vinden.

MURAENOÏDEI.

Ophisurus brachysoma Blkr.

Ophisur. corpore cylindraceo postice compresso, valde elongato, altitudine 22 p. m. in ejus longitudine; capite acuto convexo, corpore non latiore, 10 circiter in longitudine corporis; altitudine capitis $2\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine; oculis diametro 10 et paulo in longitudine capitis, paulo longiore quam basi lato, apice parum carnosio; tubulis nasalibus oculo brevioribus; rictu post oculum producto 3 fere in longitudine capitis; labio superiore papillato; maxilla superiore inferiore multo longiore; dentibus palatinis, nasalibus, vomerinis inframaxillaribusque granulatis obtusissimis, pluriseriatis, palatinis ante apicem laminae dentalis vomerinae desinentibus, 4- ad 5- seriatis; disco nasali subovali dentibus p. m. 18 ab apice laminae dentalis vomerinae spatio glabro remotis; lamina dentali vomerina laminis dentalibus palatinis et inframaxillaribus longiore, postice acuta, medio dentibus 5- ad 6- seriatis; dentibus inframaxillaribus 4- ad 5- seriatis; symphysi glabra; apertura branchiali semilunari; cute laevi rugosula; linea laterali nucha incipiente, conspicua, tubulosa; pinna dorsali quinta parte capitis longitudinis post aperturam branchialem incipiente, corpore duplo circiter humiliore, ad apicem caudae desinente, radiis duplicatis, postice vix emarginata; pinnis pectoralibus rotundatis 3 circiter in longitudine capitis; anali antice in dimidio posteriore 3^{ae} sextae corporis partis incipiente, corpore plus duplo humiliore postice emarginata, radiis posticis radiis dorsalibus oppositis; colore corpore profunde olivaceo inferne dilutiore; pinna dorsali profunde viridi margine late nigricante; pectoralibus analique nigricantibus.

B. 23. D. 304 p. m. P. 15. A. 200 p. m.

Habit. Macassar, in mari.

Longitudo speciminis unici 740'''.

Aaum. Deze *Ophisurus* behoort tot dezelfde groep als *Ophisurus Schaapii* Blkr., *Ophisurus cancrivorus* Richards. enz. doch

laat zich gemakkelijk van alle bekende soorten dier groep onderscheiden door haar betrekkelijk hoog ligchaam, gering aantal kieuwstralen, door de getallen der rug- en aarsvinstralen, door haar tandenstelsel, kleuren, lengte van bekspleet en borstvinnen enz. Zij schijnt nog het naaste verwant te zijn aan *Ophisurus cancrivorus*, doch deze zou 33 kieuwstralen hebben, de borstvinnen korter, de bekspleet wijder (volgens de afbeelding $2\frac{1}{2}$ maal gaande in de lengte van den kop), geene zichtbare zijlijn, groote lip- en de snuitporiën en de gehemeltetanden reikende tot aan de spits der tandplaat van het ploegbeen.

Conger bagio Cant. Mal. Fish. p. 316.

Cong. corpore valde elongato compresso, altitudine 22 ad 17 in ejus longitudine, latitudine $1\frac{1}{2}$ ad $1\frac{1}{2}$ in ejus altitudine; capite acuto 6 ad $6\frac{1}{2}$ in longitudine corporis; rostro acuto, apice carnosus, clavatus, $3\frac{3}{4}$ circiter in longitudine capitis; linea rostro-frontali, apice rostri excepto, concavuscula; oculis diametro 10 ad $11\frac{1}{2}$ in longitudine capitis, $2\frac{3}{4}$ circiter in longitudine rostri, 1 ad $1\frac{1}{2}$ in rictus parte postoculari; naribus anticis tubulatis; maxilla superiore inferiore longiore; dentibus palatinis conicis brevibus, anticis uniseriatis, posticis pluriseriatis, serie externa serie secunda brevioribus; lamina dentali palatina medio denticulis parvis vel nullis; dentibus nasalibus periphericis subulatis, elongatis, 4 ad 6, mediis brevibus uniseriatis p. m. 5; dentibus vomerinis tri-vel pluriseriatis, in thuram elongatam dentes nasales attingentem rostro vix longiorem dispositis, seriebus lateralibus brevibus conicis, serie media elongatis tricuspидatis 6 ad 10; dentibus inframaxillaribus symphysis 14 ad 22, serie externa 6 ad 12 parvis, serie interna 8 ad 10 subulatis elongatis; dentibus inframaxillaribus lateralibus conicis et compressis, brevibus, anticis biseriatis, posticis tri-vel quadriseriatis, dentibus serie externa erectis nec extrorsum spectantibus dentibus serie secunda compressis minoribus; rictu longitudine $2\frac{1}{4}$ circiter in longitudine capitis; regione postmaxillari poris seriatis notata; linea laterali tubulosa; pinna dorsali supra vel vix ante aperturam branchialem incipiente, antice corpore plus, postice corpore minus duplo humiliore; pinnis pectoralibus acute rotundatis $3\frac{1}{2}$ ad $3\frac{1}{2}$ in longitudine capitis; anali postice in 2^a quinta vel antice in 3^a quinta corporis parte incipiente, corpore plus duplo humiliore; colore corpore superne olivaceo-viridi inferne argenteo vel flavescendo-argenteo; pinnis viridi-flavescentibus, verticalibus nigro limbatis.

B. 20 vel 21. D. 230 ad 270. P. 14 vel 15. A. 192 ad 224. C. 10 p. m.

- Synon. *Muraena bagio* Ham. Buch. Gang. Fish. p. 24, 364.
Muraenesox tricuspidata MacCl. Apod. Fish. Beng. Calc. Journ.
 Nat. H. IV p. 409 tab. 24 fig. 1, a, b.
 „ *Hamiltonii* MacCl. ibid. V p. 182 tab. 8 fig. 3 et
 p. 210.
 „ *bengalensis* MacCl. ibid. p. 182.
Congrus tricuspidatus Richards. Ichth. Sulph. p. 105 tab. 51 fig.
 2. Ichth. Ereb. Terr. p. 110.
Conger hamo T. Schl. Faun. Jap. Poiss. p. 262 tab. 114 fig.
 2.
Hamo Japonens.
Ho-Shen Chinens.
Ikan Putje kanipa Mal. Batav.
 Habit. Macassar, Batavia, in mari.
 Longitudo 16 speciminum 400''' ad 830'''.

Aanm. Deze soort komt te Batavia weinig minder dikwijls voor dan *Conger talabon* Cuv. (Bijdr. kenn. Muraen. Symbranch. Ind. Arch. p. 18. Verh. Bat. Gen. XXV), wordt door de Chinezen en inlanders niet van *Conger talabon* Cuv. onderscheiden en is even weinig gewild als voedingsmiddel. In de maag van eenige specimina vond ik nog volkomen goed herkenbare specimina van *Polynemus tetradactylus* CV., *Spratella tembang* Blkr. en *Engraulis Brownii* CV., enkelen van meer dan 180''' lengte.

Muraena pseudothyrsöidea Blkr.

Muraen. corpore elongato compresso, altitudine 12 circiter in ejus longitudine; capite acuto 7 circiter in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine; linea rostro-dorsali fronte concava vertice convexa; oculis diametro $10\frac{1}{2}$ circiter in longitudine capitis; naribus anticis tubulatis, posticis non tubulatis; rostro convexo oculo minus duplo longiore, vix vel non ante maxillam inferiorem prominente; rictu post oculos producto $2\frac{1}{2}$ circiter in longitudine capitis; dentibus omnibus acutis, palatinis, nasalibus, inframaxillaribus vomerisque uniseriatis; palatinis compressis anticis posticis longioribus, utroque latere p. m. 12; dentibus disco nasali periphèria dentibus palatinis longioribus compressis p. m. 12, medio dentibus subulatis 3 postico ceteris longiore; dentibus vomere dentibus ceteris brevioribus 7 p. m.; dentibus inframaxillaribus com-

pressis anticis posticis longioribus utroque latere p. m. 19; apertura branchiali dimidio corporis inferiore sita oculo vix minore; cute laevi squamis inconspicuis; linea laterali inconspicua; pinna dorsali ante aperturam branchialem incipiente, corpore duplo circiter humiliore; anali postice in quarta septima corporis parte incipiente corpore plus quadruplo humiliore; colore corpore pinnisque nigricante-fusco flavescente pulcherrime et tenuissime marmorato.

B. ? D. 320 p. m. A. 220 p. m. C. 12 p. m.

Habit. Macassar, in mari.

Longitudo speciminis unici 560'''.

Aanm. Deze soort gelijk in habitus en kleurteekening zoo volkomen op *Muraena thyrsoïdea* Richards. (Voj. Sulph. Fish. tab. 49 fig. 1), dat ik, zonder onderzoek van het tandenstelsel, haar voor daarmede identisch zou gehouden hebben. Een naauwkeurig onderzoek van mijn specimen doet mij echter ontwaren, dat de gehemelte-, onderkaaks- en ploegbeenstanden volstrekt eenreijig zijn, terwijl de heer RICHARDSON van *Muraena thyrsoïdea* opgeeft (Voj. Ereb Terr. Fish. p. 91), dat de tanden dezer beenderen op twee reijen zijn geplaatst. Zouden misschien zelfs de tandreijen in aantal kunnen verschillen bij voorwerpen van dezelfde soort? Hoezeer ik zulks voor als nog niet kan aannemen, komt het mij niet overbodig voor, de aandacht er op te vestigen. Van de meesten mijner soorten van *Muraenoiden* slechts één of een paar specimina bezittende, kan ik voorals nog hieromtrent tot geene bepaalde uitkomst geraken.

Hoe het zij, mijn specimen valt, wat tandenstelsel betreft, geheel in de groep van *Muraena helena* L., *Muraena nubila* Richards, *Muraena scoliodon* Blkr, *Muraena reticulata* Richards., *Muraena ocellata* Agass., *Muraena punctata* Bl. Schn. enz.

BALISTINI.

Balistes conspicillum Bl. Schn. Syst. posth. p. 474.
 Less. Voy. Coquill. Zoöl. II p. 112 tab. 9
 fig. 1. QG. Voy. Uranie. Cuv. Règn. anim.
 Richards. Ichth. Chin. Jap. Rep. 13^h Meet.
 Brit. Ass. p. 204. T. Schl. Faun. jap. Poiss.
 p. 290 tab. 129 fig. 1; Cant. Cat. Mal.
 Fish. p. 344.

Balist. corpore oblongo compresso, altitudine $2\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine, latitudine 3 in ejus altitudine; capite $3\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis, altiore quam longo; oculis diametro 6 circiter in longitudine capitis; linea rostro-frontali declivi-rectiuscula; rostro oculo triplo ad quadruplo longiore; sulco praeoculari oculo vix longiore; labiis valde carnosus; dentibus utraque maxilla 8 anticis lateribus majoribus, lateralibus emarginatis; apertura branchiali ante basin superiorem pinnae pectoralis desinente; scutis lateribus 45 ad 50 p. m. in serie longitudinali usque ad aperturam branchialem; cauda parte angustata duplo fere altiore quam lata, spinis obtusis parvis 17 ad 23 in series 3 vel 4 longitudinales dispositis; pinna dorsali spinosa spina 1^a rostro paulo brevior, quadrata, scabra, apice obtusa denticulata, membrana pinnam dorsalem radiosam non attingente; pinnis dorsali radiosa, pectoralibus et anali obtusis rotundatis, dorsali et anali corpore plus quadruplo humilioribus; pinna ventrali scutosa spina 1^a tota scabra, spinulis sequentibus non conspicuis; caudali convexa 7 circiter in longitudine corporis; corpore nigro, dorso aurantiaco-olivaceo reticulato, dimidio inferiore caudaque maculis aliquot magnis rotundis et polymorphis dilute rubris; rubro ante pinnas pectorales praevalente; rostro media altitudine fascia rubra ferri equini formam referente, circulo quadricolore labia, rostri apicem mentumque cingente, circulo anteriore coeruleo gracili labiali, 2° aurantiaco lato labiali, 3° nigro et 4° rubro mento-rostralibus; pinnis dorsali 1^a nigra, dorsali 2^a anallique basi fascia flava, marginem versus rubescentibus, rubescentem inter et flavum fascia grisea; pectoralibus viridibus basi vitta transversa duplici nigra et flava; caudali basi marginibusque nigra, medio rubra, nigro margine posteriore postice leviter flavo marginato.

D. 3—2/23. P. 1/13. A. 1/21. C. 12.

Synon. *Sarasa visch* Valent. Ind. Amb. III p. 391 fig. 142.

Turin saratse Ren. Poiss. Mol. I tab. 15 fig. 88.

Maanvisch ou Poisson de la lune Ren. Poiss. Mol. II tab. 28
fig. 138.

Balistes americanus Lacép. Poiss. I p. 375 tab. 16 fig. 2. Son-
ner. Journ. Physique III p. 445.

Baliste américain Lacép. Poiss. I p. 375 tab. 16 fig. 2.

Balistes bicolor Shaw Gen. Zoöl. V p. 407 tab. 168.

Baliste du grand Océan Less. Voy. Coq. Zoöl. II p. 113 tab.
9 fig. 1.

Rhinacanthus conspicillum Swains. Nat. Hist. Fish. Lardn. Cy-
clop. II p. 325.

Komonivo Japonens.

Ikscharek Insul. Carolin.

Habit. Macassar, Solor, in mari.

Longitudo speciminis descripti 330'''.

Aanm. De bovenstaande beschrijving is genomen naar een vol-
wassen specimen, bij hetwelk de kleuren nog zeer goed bewaard
waren. Ik bezit nog twee andere beschadigde gedroogde spe-
cimina van *Solor*. De heer CANTOR heeft de kleuren beschreven
van den jeugdigen leeftijdstoestand.

Monacanthus melanuropterus Blkr.

Monac. corpore oblongo compresso, diametro dorso-anali $2\frac{2}{3}$ ad $2\frac{3}{4}$ in
ejus longitudine, latitudine 3 circiter in diametro dorso-anali; capite a-
cuto $3\frac{2}{3}$ circiter in longitudine corporis, multo altiore quam longo; oeu-
lis diametro 4 fere in longitudine capitis; linea rostro-frontali concava;
rostrum acuto oculo triplo circiter longiore; dentibus maxilla superiore 8.
maxilla inferiore 6, angularibus obtusis, ceteris acutis; apertura branchi-
ali ante pinnam pectoralem desinente; squamis minimis vix conspicuis,
spinulis minimis erectis scabris; cauda nec setosa nec spinis armata; spina
dorsali supra oculi partem anteriorem inserta, rostro paulo longiore,
acuta, postice et antice denticulata denticulis antice majoribus, membrana
gracili spinula gracili suffulta; pinnis radio producto nullo; dorsali radi-
osa et anali obtusis, rotundatis, diametro dorso-anali plus quadruplo hu-
milioribus, radiis omnibus simplicibus; pectoralibus obtusis convexis; ven-
trali triangulari squamis majoribus valde scabra, spina 1^a infra pinnam
prominente postice et apice valde dentata, radiis occultis vel subocculis;
caudali convexa $5\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; colore corpore aureo-
fusco; pinnis dorsali radiosa, anali et pectoralibus arrantiacis, caudali
nigricante-fusca.

D. 2 — 33. P. 13. A. 30. C. 12.

Habit. Kema, Celebes septentrionalis, in mari.

Longitudo speciminis unici 73'''.

Aanm. Deze *Monacanthus* behoort tot de groep van *Monacanthus choirocephalus* Blkr, *Monacanthus nemurus* Blkr en *Monacanthus komuki* Blkr, van alle welke zij zich onderscheidt door meer voorwaartsche plaatsing van den ranken rugdoorn boven het voorste gedeelte van het oog, door het vooral achterwaarts zwakker getand zijn van dien doorn, door holler profiel, andere getallen der rugvinstralen, bruine kleur des ligchaams, zwarte ongebande staartvin enz.

Scripti Batavia Calendis Septembris et Octobris MDCCCLII.
